

ZAN
ZENE

ΟΙ
ΔΟΥΛΕΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ

ΟΙ ΔΟΥΛΕΣ

ZAN ZENE

ΟΙ ΔΟΥΛΕΣ

μονόπρακτο

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ

Πρώτη δημοσίευση του έργου στο περιοδικό *L'Arbalète*, τό Μάη του 1947.

Ο Ζενέ έγραψε τις Δοϋλες κατά παράκληση του Louis Jouvet, πού τίς ανέβασε στο Théâtre de l' Athénée τόν Άπρίλη του 1947. Ο Jouvet χρησιμοποίησε στήν παράστασή του ένα έλαφρώς παραλλαγμένο κείμενο, πού εκδόθηκε τό 1958 και αποτελεί τό στερεότυπο σήμερα κείμενο του έργου.

Τό έργο ανέβηκε στο Λονδίνο για πρώτη φορά, στά γαλλικά, τό 1952, στο Mercury Theatre και στο Royal Court Theatre, σε σκηνοθεσία Peter Zadek, και τό 1956, στα άγγλικά, στο New Lindsey Theatre Club, σε σκηνοθεσία του ίδιου.

Αξιόλογες παραστάσεις ήσαν: του θεάτρου La Mama, τό 1965, στή Νέα Υόρκη του Living Theatre, τό 1965, στο Βερολίνο και σε άλλες ευρωπαϊκές πόλεις, μέ τούς Julian Beck και Judith Malina του Άργεντινού σκηνοθέτη Victor Garcia στή Βαρκελώνη και στή Μαδρίτη (1969-70), μέ τις Nuria Espert και Julieta Serrano στους κύριους ρόλους.

Η παρούσα μετάφραση πρωτοπαρουσιάστηκε τό 1968 από τό Θέατρο Τέχνης, σε σκηνοθεσία Δημήτρη Χατζημάρκου, τό 1978 από τό Κ.Θ.Β.Ε., σε σκηνοθεσία Γιάννη Χουβαρδά και τό 1991 από τό Έθνικό Θέατρο σε σκηνοθεσία Κοραή Δαμάτη.

Τά πρόσωπα

ΚΛΑΙΡΗ
ΣΟΛΑΝΖ
ΚΥΡΙΑ

Τό δωμάτιο τῆς Κυρίας. Ἐπιπλα Λουί-Κένζ. Τα-
ντελένιες κουρτίνες.

Στό βάθος, ἓνα παράθυρο ἀνοιχτό, πού βλέπει στήν
πρόσοψη τοῦ ἀντικρινοῦ σπιτιοῦ.

Δεξιά, ἓνα κρεβάτι.

Ἀριστερά ἡ πόρτα, κι ἓνα παλιό ἐπιπλο μέ συρ-
τάρια.

Παντοῦ ἄφθονα λουλούδια.

Βράδυ.

ΚΛΑΙΡΗ (μέ τό μεσοφóρι της, ὀρθή, καί στρέφοντας τή ράχη
πρός τήν τουαλέτα. Τό ὕφος καί οἱ χειρονομίες της
— τεντώνει τό ἓνα χέρι πρὸς τά ἐμπρός — εἶναι τραγικά
ὥς τήν ὑπερβολή):

Πάλι αὐτά τά γάντια! Τά αἰώνια γάντια! Πόσες φο-
ρές σοῦ ἔχω πεῖ νά τ' ἀφήνεις μέσα, στήν κουζίνα.
Νομίζεις ὅτι μέ κάτι τέτοια θά τυλίξεις τόν γαλατά
— κακομοίρα μου! Μή μοῦ λές ἐμένα ὄχι, τό ξέρω.
Πήγαινε μέσα γρήγορα, νά τά κρεμάσεις πάνω ἀπ'
τόν νεροχύτη! Καί νά τό χωνέψεις καλά: ἐδῶ, μέσα
σ' αὐτό τό δωμάτιο, δέ θέλω μαγαρισιές — ἀκοῦς;
Ὅλα, ὅλα μέσα στήν κουζίνα εἶναι μαγαρισιές. Πή-
γαινε μέσα σοῦ λέω! Σταμάτα πιά!

(Σ' ὅλο αὐτό τό διάστημα, ἡ Σολάνζ ἔπαιζε μ' ἓνα ζευ-
γάρι λαστιχένια γάντια τῆς κουζίνας. Τά δοκίμαζε στά
δάχτυλά της, καί πότε ἔσμιγε τά χέρια της, πότε τ'
ἀνοίγε, σάν βεντάλια).

Κάνε τή δουλειά σου, μή σέ νοιάζει. Καί μή βιάζε-
σαι, ἔχουμε καιρό. Ἄντε, πήγαινε τώρα.

(Ξαφνικά ἡ Σολάνζ ἀλλάζει στάση. Βγαίνει ἔξω μέ ταπεινό ὕφος, κρατώντας ἀπό μίαν ἄκρη, μέ τὰ δάχτυλά της, τὰ λαστιχένια γάντια. Ἡ Κλαίρη κάθεται στήν τουαλέτα. Μυρίζει λίγο τὰ λουλούδια, μετακινεῖ μερικά πράγματα ἐπάνω στήν τουαλέτα, χτενίζει τὰ μαλλιά της, περιποιεῖται τό πρόσωπό της).

Κλαίρη, νά βγάλεις ἀπό τή ντουλάπα τή βραδινή μου τουαλέτα — ἀκοῦς; Πώ, πώ, ἄργησα — πῶς πέρασε ἡ ὥρα! Μά ποῦ εἶσαι; (Κοιτάζει πίσω της).

Κλαίρη! Ε, Κλαίρη!

(Μπαίνει ἡ Σολάνζ).

ΛΑΝΖ: Μέ συγχωρεῖτε Κυρία, εἶχα πάει νά ἐτοιμάσω τό τίλιό σας.

ΑΙΡΗ: Νά βγάλεις ἔξω τίς τουαλέτες μου. Τήν ἄσπρη, μέ τίς παγιέτες. Καί τή βεντάλια. Καί τὰ διαμαντικά.

ΛΑΝΖ: Μάλιστα, Κυρία. Ἀμέσως. Νά τὰ βγάλω ὅλα τὰ διαμαντικά Κυρία;

ΑΙΡΗ: "Ὅλα, ὅλα, θέλω νά διαλέξω. Καί νά μοῦ φέρεις τὰ παπούτσια μου τὰ λουστρίνια. Ξέρεις ποιά λέω. Αὐτά πού 'χεις βάλει στό μάτι, ἀπό καιρό τώρα.

(Ἡ Σολάνζ βγάζει ἀπό τή ντουλάπα μερικές κασετίνες καί τίς ἀραδιάζει ἀνοιχτές ἐπάνω στό κρεβάτι).

Θά σοῦ χρειαστοῦνε στό γάμο σου, ἔ; Πές μου λοιπόν τήν ἀλήθεια, τί μοῦ τό κρύβεις; Σέ κατάφερε ὁ λεγάμενος; Ποιός ξέρει, μπορεῖ νά σοῦ 'χει σκαρώσει καί κανένα παιδί! Ἔλα, λέγε! Τήν ἀλήθεια!

(Ἡ Σολάνζ γονατίζει ἐπάνω στό χαλί, φτύνει ἐπάνω στά λουστρίνια καί τὰ γυαλίζει).

"Α, ὄχι πάλι βρωμισιές — τώρα δέν τό 'παμε Κλαίρη; "Ασ' τα παιδάκι μου τὰ σάλια μέσα σου, ἄσ' τα νά πήξουνε καί νά βρωμίσουνε σάν τὰ νερά τοῦ βάλτου! (Γελάει νευρικά). Μήπως παραστρατήσει κανένας περαστικός καί βουλιάξει μέσα τους! Χά, χά... πουλάκι μου... νά 'ξερεις τί σιχαμένη πού εἶσαι! Γιά

σκούψε! Σκούψε λιγάκι νά κοιταχτεῖς μέσ στά παπούτσια μου! (Τεντώνει τό πόδι της πρός τή Σολάνζ). Σ' ἄρέσει, ἔ; Αὐτό θέλεις; Νά νιώθω τό πόδι μου βουτηγμένο μέσ στά χνώτα σου καί στά βρωμοσάλια σου;

ΣΟΛΑΝΖ (γονατιστή, μέ ταπεινότητα): Ἐγώ θέλω νά 'σαστε ὁμορφη Κυρία!

ΚΛΑΙΡΗ: Ὅμορφη! Ἐ λοιπόν ναί, εἶμαι ὁμορφη! (Κοιτάζεται στόν καθρέφτη). Καί δέν μπορεῖς νά τό χωνέψεις ἐσύ — πᾶς νά σκάσεις ἀπό τή ζήλεια σου! Κάνεις ὅ,τι μπορεῖς γιά νά μέ πνίξεις ἐδῶ μέσα. Μέ κάτι γαλιφιές, καί κάτι καλοπιάσματα, καί κάτι λουλουδικά. (Δείχνει τά λουλούδια). Δέ μοῦ λές, τί τά θέλουμε ὅλα αὐτά καί τά φορτωνόμαστε;... Οὔτε σέ κηδεῖα νά 'μαστε.

(Κοιτάζεται πάλι μέσ στόν καθρέφτη). Ναί, εἶμαι ὁμορφη. Κι ἐσύ δέν εἶσαι Κλαίρη. Οὔτε θά γίνεις ποτέ σου. Μήν περιμένεις, μέ τέτοιο κορμί καί μέ τέτοια φάτσα, νά τόν καταφέρεις τόν Μάριο. Ἄσε πού αὐτός ὁ παλιογαλατάς, ὁ ρεζίλης, δέ μᾶς λογαριάζει ἐμᾶς καθόλου. Ἄν σοῦ 'χει σκαρώσει κανένα παιδάκι, κακομοῖρα μου...

ΣΟΛΑΝΖ: Μά τί λέτε Κυρία. Ἐγώ ποτέ μου...

ΚΛΑΙΡΗ: Πάψε! Ἀνόητη! Τό φουστάνι μου!

ΣΟΛΑΝΖ (ψάχνει μέσ στή ντουλάπα, ἀνάμεσα στά φουστάνια): Νά, τό κόκκινο. Τό κόκκινο θά φορέσετε ἀπόψε Κυρία.

ΚΛΑΙΡΗ: Ὅχι σοῦ εἶπα, τό ἄσπρο. Μέ τίς παγιέτες.

ΣΟΛΑΝΖ: Μέ συγχωρεῖτε Κυρία, ὅμως ἀπόψε θά φορέσετε αὐτό: τό κόκκινο. Τό βελουδένιο.

ΚΛΑΙΡΗ (πού ξεχνιέται. Αὐθόρμητα): Μπά; Γιατί;

ΣΟΛΑΝΖ: Μ' ἄρέσει τόσο πολύ, Κυρία, νά βλέπω τό στήθος σας σφιγμένο μέσα στό κόκκινο βελουδο... Δέν μπορῶ νά τό βγάλω ἀπό τό νοῦ μου, ὅλη τήν ὥρα τό βλέπω μπροστά μου. Προπάντων τήν ὥρα

πού μιλάτε στόν Κύριο, καί τοῦ λέτε τί καλή πού εἶμαι... πόσο σᾶς ἀγαπῶ. Γιά μιὰ χήρα ὅμως, πῶς καλά ταιριάζει ἓνα φουστάνι μαῦρο.

ΚΛΑΙΡΗ: Τί θές νά πεῖς πάλι. Λέγε.

ΣΟΛΑΝΖ: "Ε, εἶναι ἀνάγκη νά πῶ κι ἄλλα;

ΚΛΑΙΡΗ: "Α ναι, κατάλαβα. Θές νά πεῖς γιά τόν Κύριο... γιά τὰ μπλεξίματα πού εἶχε μέ τήν 'Αστυνομία. Κουτή! Κι ἐγώ σοῦ λέω πῶς ἀπ' ὅλη αὐτή τήν ἱστορία, μιὰ μέρα, θά βγῶ κερδισμένη. Δέν τό πιστεύεις, ἔ; Χαμογελᾷς...

ΣΟΛΑΝΖ: "Ε, καλύτερα νά μή τά βγάλουμε ἀκόμη ὅλα στή φόρα...

ΚΛΑΙΡΗ: Τί νά βγάλεις στή φόρα, τί; Τήν ἀτιμία μου; "Ακου τί βρῆκε νά πεῖ!

ΣΟΛΑΝΖ: Κυρία!

ΚΛΑΙΡΗ: Τί νόμισες δηλαδή; "Οτι ἐπειδὴ πῆγα ἐγώ, ἡ ἴδια, στήν 'Αστυνομία νά τόν καταγγεῖλω, ἐπειδὴ τόν πούλησα, ναι τόν πούλησα, τοῦ λόγου σου θά μ' ἔχεις τώρα στό χέρι νά μ' ἐκβιάζεις; Μωρέ κι ἄλλα μποροῦσα νά κάνω ἀκόμη. Καί χειρότερα μποροῦσα νά κάνω. "Η νομίζεις ὅτι δέ μοῦ στοίχισε καθόλου ἐμένα; Κλαίρη, αὐτό τό χέρι πού βλέπεις, τό ἀνάγκασα, πῶς τό λένε, τό 'βαλα μέ τό ζόρι, χωρίς νά δειλιάσω οὔτε στιγμή, χωρίς νά κάνω τό παραμικρό λαθάκι, τό 'βαλα ἐκεῖ, ἀλύγιστο, μέ πείσμα, νά χαράξει τίς γραμμές πού 'ταν γραφτό νά στείλουν τόν ἐρωμένο μου στή φυλακή. Κι ἐσύ, ἀντί νά μοῦ δώσεις λίγο κουράγιο, μ' ἀποπαίρνεις. Τώρα δά μέ εἶπες χήρα. "Ομως ὁ Κύριος δέν πέθανε, Κλαίρη. Μπορεῖ νά τόν τραβᾶνε στίς φυλακές, ἀπό δῶ κι ἀπό κεῖ, μπορεῖ μιὰ μέρα νά τόν πᾶνε καί στήν Γουιάννα. 'Αλλά κι ἐκεῖ νά τόν πᾶνε, νά τό ξέρεις, ἐγώ, ἡ ἐρωμένη του, μέ συντριμμένη τήν καρδιά, θά τόν ἀκολουθήσω. Παντοῦ. Βῆμα δέν θά κάνω ἀπό κοντά του. Θά μπῶ στό ἴδιο καράβι πού θά μπεῖ κι

ἐκεῖνος. Θά μοιραστῶ τή δόξα του καί τή δυστυχία του. Μέ εἶπες χήρα, καί δέν ἤθελες νά μοῦ δώσεις τό ἄσπρο μου φόρεμα. Εἶναι ἄλλες ὅμως πού ἔταν ἔχουνε πένθος, τότε ντύνονται στ' ἄσπρα. Ξέρεις ποιές εἶναι αὐτές, Κλαίρη; Νά σοῦ τό πῶ ἐγώ: οἱ Βασίλισσες!

ΣΟΛΑΝΖ (ψυχρά): Μιά φορά ἐσεῖς θά φορέσετε τό κόκκινο.

ΚΛΑΙΡΗ (ἀπλά): Πολύ καλά. (Αὐστηρά): Ἔλα, δῶσε μου τό φουστάνι. Ἄχ, δέν ἔχω κανένα στὸν κόσμο αὐτό, κανέναν! Κι ἐσύ, δέν εἶναι ἀνάγκη νά μοῦ τό πεῖς, τό βλέπω στά μάτια σου: μέ μισεῖς!

ΣΟΛΑΝΖ: Ἐγώ σᾶς ἀγαπῶ, Κυρία.

ΚΛΑΙΡΗ: Ναί, ὅπως ἀγαποῦν οἱ δοῦλες τὴν Κυρά τους, τό ξέρω. Μ' ἀγαπᾶς καί μ' ἐχτιμᾶς ὥσπου νά σοῦ γράψω τίποτε στή διαθήκη μου.

ΣΟΛΑΝΖ: Καί τί δέ θά 'κανα γιά σᾶς, Κυρία.

ΚΛΑΙΡΗ: Πῶς, πῶς! Καί στή φωτιά θά μ' ἔριχνες — ἂν μπορούσες.

(Ἡ Σολάνζ βοηθάει τὴν Κλαίρη νά φορέσει τό φουστάνι της).

Κράτα το καλὰ ἀπὸ κάτω... Μὴν τραβᾶς τόσο δυνατά, μή!... Πρόσεχε σοῦ λέω, ἔτσι πού πᾶς θά μέ δέσεις χειροπόδαρα...

(Ἡ Σολάνζ, γονατιστή στά πόδια τῆς Κλαίρης, διορθώνει τίς πτυχές τοῦ φουστάνιου της).

Τραβήξου πιό πίσω — πού κόλλησες ἐπάνω μου! Ἵσαμε δῶ μοῦ ἔρχεται ἡ μπόχα σου, θά μέ πνίξει! Ποιός ξέρει μέ ποιούς νταραβερίζεσαι ὅλη νύχτα σ' ἐκείνη τὴ βρωμοσοφίτα, καί μοῦ κουβαλᾶς ἐδῶ πέτρα αὐτές τίς μυρωδιές! Ἄχ αὐτὴ ἡ σοφίτα! Τό δωμάτιο τῆς ὑπηρεσίας, σοῦ λέει ὁ ἄλλος. Ἄμ τό ξέρω. Τό ξέρω καλὰ... Νά, ἐκεῖ... (δείχνει σάν νά τὰ βλέπει μέσ στό δωμάτιο) ...τά δυό σιδερένια κρεβατάκια, μ' ἓνα κομοδίνο ἀνάμεσά τους... Κι ἐκεῖ... ἓνα

παλιό κορό... κι από πάνω τό εικονοστάσι μέ τήν Παναγία... "Έτσι δέν εἶναι; Καλά δέν τά λέω;

ΣΟΛΑΝΖ: "Αχ ζωή πού τήν κάνουμε κι ἐμεῖς! Μοῦ ῥχεται νά βάλω τά κλάματα!

ΚΛΑΙΡΗ: Ναί, ἔτσι εἶναι... "Άσε πιά, κάθε βράδυ, τίς μετάνοιες καί τίς προσευχές μπροστά στά εἰκονίσματα... Καί τό κομματάκι τό τίμιο ξύλο... Καί τά ψεύτικα λουλούδια... Χά, χά... (Γελάει) ...Ψεύτικα! Ψεύτικα, πῶς τό λένε! "Άπό χαρτί! (Δείχνει τά λουλούδια μέσ στό δωμάτιο). "Ενῶ κοίτα δῶ! Κοίτα λουλούδι σάν λαμπάδα πού ανάβει στή χάρη μου! Εἶμαι ἡ Παναγία ἐγώ, Κλαίρη! Εἶμαι πιό ὁμορφη κι ἀπ' τήν Παναγία!

ΣΟΛΑΝΖ: "Αχ δέν μπορῶ. Φτάνει πιά!

ΚΛΑΙΡΗ: Κι ἐκεῖ ψηλά, νά, κοίταξε... εἶναι ὁ φεγγίτης. "Άπό κεῖ τίς νύχτες μπαίνει ὁ γαλατάς καί τρυπώνει μισόγυμνος στό κρεβάτι σου!

ΣΟΛΑΝΖ: Μά τί 'ναι αὐτά πού λέτε, Κυρία! "Εσεῖς τό παρακάνετε!

ΚΛΑΙΡΗ: "Εσύ τό παρακάνεις μέ τά χέρια σου. Νά μή μέ ψαχουλεύεις, σοῦ εἶπα!

ΣΟΛΑΝΖ: Κοιτάξτε! Τί ὠραῖα πού πέφτει!

ΚΛΑΙΡΗ: Τί λές;

ΣΟΛΑΝΖ: Λέω τί ὠραῖα πού πέφτει! (Περνάει τά χέρια της πάνω στίς πτυχές γιά νά ἰσιώσει τό φόρεμα). "Αλήθεια, τί ὠραῖα πού πέφτει καί σβήνει ὁ ἔρωτάς σας!

ΚΛΑΙΡΗ: "Αντε χάσου ἀπό δῶ! Κολλητσίδα! (Δίνει μιὰ κλωτσιά στή Σολάνζ πού εἶναι γονατισμένη καί πάει νά πέσει πρὸς τά πίσω).

ΣΟΛΑΝΖ: Κολλητσίδα; "Εγώ;

ΚΛΑΙΡΗ: Ναί, ἐσύ. Κι ἂν εἶναι ν' ἀρχίσεις τίς κλάψες, τράβα πάνω στό καμαράκι σου. "Εδῶ μέσα δέν ἔχουνε θέση παρά μονάχα δάκρυα ὠραῖα κι εὐγενικά. Μιά μέρα, ὁ γύρος τοῦ φουστανιοῦ μου, αὐτός

πού βλέπεις, θά λαμποκοπήσει γεμάτος ἄστρα! Καί τ' ἄστρα θά 'ναι τὰ δάκρυα πού θά χύνω, τ' ἀκριβά καί τ' ἀτίμητα! Φτιάξε μου πίσω τήν οὐρά, παλιοκατσίκαι!

ΣΟΛΑΝΖ: Μήν κάνετε ἔτσι, Κυρία. 'Εσεῖς δέν κρατιέστε πιά.

ΚΛΑΙΡΗ: 'Ο δαίμονας μέ παίρνει στήν αγκαλιά του — πῶς θές νά κρατηθῶ... Μέ παίρνει καί μέ πάει ψηλά, τό νιώθω, ξεκολλάω ἀπό τή γῆ, φεύγω, πετάω... (χτυπάει στό πάτωμα τό ταχούνι της) ...καί πάλι ἐδῶ βρίσκομαι! Ποῦ εἶναι τό κολιέ μου; Γρήγορα, δέν ἔχουμε καιρό. 'Αν εἶναι πολύ μακρú τό φουστάνι ἀπό κάτω, νά τό πιάσεις μέ τίποτε παραμάνες.

(Ἡ Σολάνζ πάει νά πάρει τό κολιέ ἀπό μιά κασετίνα, ἡ Κλαίρη ὅμως τήν προφταίνει καί τό παίρνει ἡ ἴδια. Σέ μιά στιγμή πού τὰ δάχτυλά της ἀγγίζαν τὰ δάχτυλα τῆς Σολάνζ, κάνει πίσω τρομοκρατημένη).

Μή μ' ἀγγίζεις, σοῦ εἶπα. 'Αναγούλα μου 'ρχεται. 'Ελα! Γρήγορα!

ΣΟΛΑΝΖ: 'Ησυχάστε, Κυρία. 'Εσᾶς τά μάτια σας πετᾶνε φωτιές. Δέν κάνει. Ποῦ θά φτάσουμε ἔτσι...

ΚΛΑΙΡΗ: Τί λόγος! Δέ λές καλύτερα ὅτι κοντεύει ἡ ὥρα νά τελειώσουμε καί βιάζεσαι νά βγάλεις τό ἄχι σου ἐπάνω μου;

ΣΟΛΑΝΖ: 'Η Κυρία ξέρει πολύ καλά τί θέλω νά πῶ.

ΚΛΑΙΡΗ: Λίγο ἀκόμη καί δέ θά 'σαι πιά «ἡ δούλα». Αὐτό εἶναι τό μυστικό. Βιάζεσαι νά μ' ἐκδικηθεῖς. 'Ακονίζεις ἀπό τώρα τά νυχάκια σου... 'Αλλά, Κλαίρη, νά μήν ξεχνᾷς... ἀκοῦς τί σοῦ λέω; ...ἔ, Κλαίρη, δέ μ' ἀκοῦς;

ΣΟΛΑΝΖ (λυπημένα): Σᾶς ἀκούω, Κυρία.

ΚΛΑΙΡΗ: Μήν ξεχνᾷς ὅτι χωρίς ἐμένα, ἐσύ δέ θά 'σουν τίποτε! Πῶς νά σ' τό πῶ. 'Αν δέν ἤμουν ἐγώ ἐδωπέρα, νά φωνάζω, ν' ἀνεβοκατεβαίνω καί νά προ-

στάζω, ἐσύ δέ θά 'σουν τίποτε, τό καταλαβαίνεις;
Τίποτε! Χωρίς τήν Κυρά, δούλα δέν ὑπάρχει.

ΣΟΛΑΝΖ: Ναί, σᾶς ἀκούω.

ΚΛΑΙΡΗ: "Αν δέν ἤμουνα ἐγώ, ἡ Κυρία, ἐσύ δέν θά μπο-
ροῦσες αὐτῇ τῇ στιγμή νά μέ βλαστημᾶς καί νά μέ
καταριέσαι. Λίγο νά 'θελα καί δέ θά 'σουν τίποτε.
Μ' ἀκοῦς; Τίποτε. "Ομως εἶμαι καλή κι εἶμαι ὁμορ-
φη καί δέν σέ συνερίζομαι. "Ας εἶναι καλά ὁ ἀγαπη-
μένος μου. Πόνεσα πού τόν ἔχασα — ὅμως ὁ πόνος
μου μέ κάνει ἀκόμα πιό δυνατή καί πιό ὠραία!

ΣΟΛΑΝΖ: "Ο ἀγαπημένος σας!

ΚΛΑΙΡΗ: Ναί, μάλιστα, ὁ ἀγαπημένος μου. Σ' αὐτόν
χρωστάω τό μεγαλεῖο μου. 'Η σκέψη του μέ πᾶει
ψηλά, πολύ ψηλά, καί τότε στό πλάι μου ἐσύ φαίνε-
σαι ἀκόμα πιό μικρή καί πιό τιποτένια. Κι ἡ ἔχτρα
σου γίνεται ἀκόμα πιό μεγάλη. "Ελα λοιπόν, ἔφτασε
ἡ στιγμή! Βάλε τά δυνατά σου: βρίσε με, φτύσε με,
κάνε ὅ,τι θέλεις — νά δοῦμε.

ΣΟΛΑΝΖ: Γρήγορα, δέ θά προκάνουμε. Εἶσαι ἔτοιμη;

ΚΛΑΙΡΗ: Ναί. 'Εσύ;

ΣΟΛΑΝΖ (στήν ἀρχή ἡρεμα): Κι ἐγώ, εἶμαι ἔτοιμη. 'Αρχί-
ζω καί φουντώνω. Δέν μπορῶ, δέν ἀντέχω νά 'μαι
ἀπό τό πρωί ὡς τό βράδυ ἓνα κλωτσοσκούφι πού τό
ποδοπατᾶνε. 'Ανεβαίνει τό αἷμα στό κεφάλι μου, θά
μέ πνίξει.

ΚΛΑΙΡΗ: "Ελα τώρα — μήν κάνεις δά κι ἔτσι.

(Χτυπᾷ ἐλαφρά στόν ὦμο τήν ἀδερφή της, νά τήν καθη-
συχάσει).

ΣΟΛΑΝΖ: Σᾶς μισῶ! Σᾶς σιχαίνομαι! Σᾶς φτύνω! "Ας
λέτε ὅ,τι θέλετε — τίποτε δέ μέ φοβίζει πιά. Ποῦ
εἶναι τώρα ὁ κύρ-ἀγαπημένος σας, ποῦ εἶναι νά σᾶς
βοηθήσει; "Ε; Σᾶς σιχαίνομαι! Σιχαίνομαι τό στῆθος
σας ...τό κατάλευκο! Τή μέση σας ...τή δαχτυλιδέ-
νια! Τά πόδια σας ...τά σμιλεμένα! "Ολα, ὅλα τά σι-
χαίνομαι!

(Τὴν φτύνει πάνω στο κόκκινο φόρεμα).

ΚΛΑΙΡΗ (πού τὰ 'χει χαμένα): Μά τί ἔπαθες...

ΣΟΛΑΝΖ (βαδίζει καταπάνω της): Μάλιστα, Κυρία μου.

Μάλιστα, ωραία μου Κυρία! Τί νομίζατε δηλαδή; "Οτι θά κάνετε πάντοτε ὅ,τι θέλετε ἐσεῖς; "Οτι θά 'ναι ὅλα, στόν αἰῶνα τόν ἅπαντα, δικά σας; "Ολα τὰ κάλλη τ' οὐρανοῦ δικά σας — καί τοῦ λόγου μου τίποτε; "Ολα τ' ἀρώματα καί τὰ βελουῶδα κι οἱ ταντέλες, ὅλα δικά σας — καί τοῦ λόγου μου τίποτε; Κι ἀπό πάνω νά μοῦ θέλετε καί τόν γαλατά, δικό σας; Ναί, ναί, τόν γαλατά, μήν κάνετε πῶς δέν καταλαβαίνετε. Τόν ἐβάλατε στό μάτι, τό ξέρω. Λιμπιστήκατε τὰ νιάτα του καί τή δροσιά του. Πῶς νά μή σᾶς κάθεται ὕστερα στό στομάχι ἡ Σολάνζ...

ΚΛΑΙΡΗ (πού τὰ 'χει χάσει ἐντελῶς): 'Η «Κλαίρη» νά λές.
'Η «Κλαίρη».

ΣΟΛΑΝΖ: 'Ε; Τί;

ΚΛΑΙΡΗ (ψιθυριστά): 'Η «Κλαίρη» ...ὄχι ἡ «Σολάνζ»
... 'Η «Κλαίρη»...

ΣΟΛΑΝΖ: "Α ναί, ἡ Κλαίρη. Πῶς νά μή σᾶς κάθεται στό στομάχι ἡ Κλαίρη, πῶς νά τήν χωνέψετε. "Ομως ἡ Κλαίρη νά την, δέν φοβᾶται τίποτε, εἰν' ἐδῶ καί στέκει μπροστά σας, καθαρή καί διάφανη σάν τόν ἥλιο!

(Δίνει ἓνα χαστούκι στήν Κλαίρη).

ΚΛΑΙΡΗ: "Ω! Κλαίρη!...

ΣΟΛΑΝΖ: Ταμπουρωθήκατε πίσω ἀπ' τὰ λουλούδια σας, μέ τήν ἰδέα ὅτι μιά μοίρα θεόσταλτη τάχατες, μιά μεγάλη Θυσία, θά 'ρθεῖ νά σᾶς σώσει. Λάθος κάνετε στούς λογαριασμούς σας! Εἴμαστε κι ἐμεῖς ἐδῶ — οἱ δοῦλες! Καί θά ξεσηκωθοῦμε — τί λέω — ξεσηκωθήκαμε κιόλας, ἔτοιμες εἴμαστε! Τώρα νά δεῖτε ποῦ θά πᾶνε οἱ μεγάλες σας περιπέτειες! Σκόνῃ καί καπνός θά γίνουν! Καί πρῶτα πρῶτα αὐτός ὁ σπουδαῖος ὁ Κύριος, ξέρετε τί ἦτανε; Νά σᾶς πῶ

ἐγώ τί ἦτανε: "Ένας κλεφταράκος καί τίποτε ἄλλο!
ΚΛΑΙΡΗ: "Α, Κλαίρη, γιά νά σοῦ πῶ! "Ὡς ἐδῶ καί μή
παρέκει!

ΣΟΛΑΝΖ: Μπά; 'Αλήθεια; Χαρά στά μοῦτρα πού δέ θά
μ' ἀφήσουνε ἐμένα νά μιλήσω. Δέν κοιτᾶτε καλύτε-
ρα τά χάλια σας στόν καθρέφτη; 'Ορίστε, δεῖτε καί
μόνη σας! (Δίνει ἕναν μικρό καθρέφτη τοῦ χεριοῦ στήν
Κλαίρη).

ΚΛΑΙΡΗ (πού καθρεφτίζεται μέ αὐταρέσκεια): Τί ὠραία πού
εἶμαι! Ποτέ δέν ἤμουν τόσο ὠραία! Λές κι ὁ κίνδυ-
νος ἔγινε φωτοστέφανος γύρω ἀπό τό κεφάλι μου!
Κοίταξε: λάμπει τό πρόσωπό μου, Κλαίρη... καί τό
δικό σου δέ φαίνεται καθόλου, εἶναι χαμένο μέσ στά
σκοτάδια...

ΣΟΛΑΝΖ: ...τά κολασμένα. "Ὡ, τό ξέρω. Ξέρω καί τά
πάρα κάτω. Θά τά πῶ λοιπόν κι αὐτά, μιά καί κα-
λή, νά τελειώνουμε. Νά τες, ἐδῶ εἶναι οἱ δυό δοῦλες
σας, οἱ πιστές κι ἀφοσιωμένες. Γενεῖτε ὅσο ὁμορφη
θέλετε — ἡ ὁμορφιά σας δέν μᾶς φοβίζει πιά.
'Εμεῖς, μέ τή φτώχεια μας καί μέ τήν κακομοιριά
μας, ἔχουμε σμίξει πιά, ἔχουμε κολλήσει, ἔχουμε
γίνει ἕνα πράγμα. Δέν ξεχωρίζουμε. Τώρα πιά φαί-
νεται καλύτερα τό ἀληθινό μας πρόσωπο. Αὐτό εἶ-
ναι. Σᾶς παρακαλῶ, Κυρία, μήν κοροϊδεύετε. Μή μέ
κοροϊδεύετε γι' αὐτά πού λέω.

ΚΛΑΙΡΗ: Νά τό βουλῶσεις! Καί νά πᾶς μέσα, στήν
κουζίνα!

ΣΟΛΑΝΖ: Θά πάω, Κυρία μου, τί νά κάνω, θά πάω. Θά
πάω νά ξαναβρῶ τά γάντια μου τά λαστιχένια, καί
τά πιάτα μου τά γλιτζιασμένα, καί τόν νεροχύτη
μου! Βλέπετε, ἐσεῖς ἔχετε τά λουλούδια σας. Κι ἐγώ
ἔχω τόν νεροχύτη μου. Τί νά γίνει. Εἶμαι ἡ δούλα.
Τουλάχιστον δέ φοβοῦμαι μήπως μέ λερώσετε.
"Ὅμως σᾶς τό λέω καί νά τό ξέρετε: δέ θά μοῦ γλι-
τώσετε! Καί στόν ἄλλο κόσμο νά πᾶτε, κι ἐκεῖ θά

σᾶς προφτάσω — δέ θά μοῦ γλιτώσετε ποτέ!
(*Προχωρεῖ πρὸς τὴν Κλαίρη ἀπειλητικά*). Γελᾶτε, ἔ;
Γελάστε λοιπόν, γελάστε ὅσο θέλετε, ἀλλὰ τό καλό
πού σᾶς θέλω, προσευχηθεῖτε κιόλας. Καί γρήγορα
μάλιστα! Γιατί σήμανε ἡ ὥρα σας! (Δίνει μιά στά
χέρια τῆς Κλαίρης, πού προσπαθεῖ νά προφυλάξει τό
λαιμό της). "Ελα! Κάτου τά χέρια! Μοῦ χρειάζεται
αὐτός ὁ λαιμός ὁ λεπτεπίλεπτος! "Οχι, παρακαλῶ,
φωνές καί τρεμοῦλες καί τέτοια. Δέν ἀργῶ ἐγώ.
"Αφε σβῆσε θά τελειώσουμε. Θά πάω στήν κουζίνα
μου, ναί, ἀλλά πρῶτα ὅ,τι εἶναι νά γίνει θά γίνει.
(*Ξαφνικά, ἓνα ξυπνητήρι, πού βρίσκεται ἀπάνω στό
τραπέζι, ἀρχίζει νά χτυπᾷ. Ἡ Σολάνζ σταματᾷ ἐκεῖ
πού βρίσκεται. Ὑστερα, οἱ δύο γυναῖκες πλησιάζουνε
καί ἀκοῦνε τό ρολόι, σφιγμένες ἢ μιά πάνω στήν ἄλλη,
μέ φανερή συγκίνηση*).

Κιόλας;

ΚΛΑΙΡΗ: "Ελα τώρα. Γρήγορα. "Οπου νά 'ναι θά γυ-
ρίσει.

(*Ἀρχίζει νά ξεκουμπώνει τό φόρεμά της*). Βόηθα με
καί σύ λιγάκι... Εἶδες, πάλι δέ μᾶς πῆρε ἡ ὥρα.

ΣΟΛΑΝΖ (*ἐνῶ τή βοηθάει, μέ θλιμμένο ὕφος*): Ναί, κάθε
φορά τό ἴδιο γίνεται. Κι ἂν θές νά ξέρεις — ἐσύ
φταῖς. Ποτέ σου δέν εἶσαι ἔτοιμη τὴν ὥρα πού πρέ-
πει. Κι ἔτσι δέν προκάνω νά σ' ἀποτελειώσω.

ΚΛΑΙΡΗ: Μᾶς τρῶνε καί πολλή ὥρα οἱ προετοιμασίες.
'Αλλά μιά φορά, τό ξυπνητήρι...

ΣΟΛΑΝΖ: Κοίτα νά 'χεις τό νοῦ σου στό παράθυρο
τώρα.

ΚΛΑΙΡΗ: Τό ξυπνητήρι, τό 'βαλα ἐπίτηδες πιό μπροστά,
γιά νά 'χουμε καιρό νά συγυρίσουμε λιγάκι ἐδῶ μέ-
σα. (*Πέφτει ἀποκαμωμένη σέ μιά πολυθρόνα*).

ΣΟΛΑΝΖ: Οὐφ, τί ζέστη κι αὐτή! Δέν μπορεῖς ν' ἀνα-
σάνεις!

ΚΛΑΙΡΗ: Ναί. 'Από τό πρωί εἶναι ἔτσι.

ΣΟΛΑΝΖ: Θα μᾶς πεθάνει, Κλαίρη. Δέ θ' ἀντέξουμε.

ΚΛΑΙΡΗ: Ναί.

ΣΟΛΑΝΖ: Ἄντε, ὦρα εἶναι.

ΚΛΑΙΡΗ (σηκώνεται μέ ὕφος κουρασμένο): Ναί. Πάω νά ἐτοιμάσω τό τίλιο.

ΣΟΛΑΝΖ: Καλύτερα νά πᾶς στό παράθυρο. Πρέπει νά ἔχουμε τό νοῦ μας.

ΚΛΑΙΡΗ: Μπά, εἶναι νωρίς ἀκόμα. (Σκουπίζει τό πρόσωπό της). Ἔχω μιά κούραση!

ΣΟΛΑΝΖ (αὐστηρά): Μέ τήν ἀκαταστασία σου ἔχουμε γίνε-
νει ἄνω κάτω ἐδῶ μέσα. Κι ἔχω νά καθαρίσω καί
τό φουστάνι τῆς Κυρίας. (Κοιτάζει τήν ἀδερφή της).
Μά τί ἔχεις; Τί ἔπαθες; Ἔλα, ξέχασ' τα τώρα αὐτά,
γίνε πάλι ὅπως εἶσαι πάντα, γίνε ἡ μικρή μου ἡ
ἀδερφοῦλα! Ἔλα!

ΚΛΑΙΡΗ: Δέν ξέρω τί ἔχω. Δέν μπορῶ. Κι αὐτό τό φῶς
εἶναι πολύ δυνατό, μ' ἔχει τρελάνει. Λές νά μᾶς εἶδε
κανένας ἀπ' ἀντίκρυ;

ΣΟΛΑΝΖ: Καί δέν πᾶ' νά μᾶς εἶδε; Τί ἤθελες... νά τά
κάνουμε ὅλ' αὐτά... στό σκοτάδι; Ἔλα, κλεῖσε λίγο
τά ματάκια σου. Νά δεῖς. Θα ξεκουραστεῖς.

ΚΛΑΙΡΗ (βάζει πάλι τό συνηθισμένο μαῦρο φουστανάκι
της): Ὡχ καημένη κι ἐσύ! Ἐπειδὴ εἶπα πῶς εἶμαι
κουρασμένη; Μιά κουβέντα εἶπα. Δέν εἶναι λόγος ν'
ἀρπαχτεῖς καί νά μοῦ ἀρχίσεις ἀμέσως τίς συμπό-
νιες. Σώνει καί καλά θές νά μοῦ ὀρίζεις ἐσύ τί θά
κάνω καί τί δέ θά κάνω!

ΣΟΛΑΝΖ: Δέν εἶπα τέτοιο πράγμα. Σοῦ εἶπα νά ξεκου-
ραστεῖς. Πιό καλά μέ βοηθᾷς ἔτσι.

ΚΛΑΙΡΗ: Καλά, ξέρω. Δέ χρειάζεται νά μοῦ ἐξηγήσεις.

ΣΟΛΑΝΖ: Καί ὅμως, νά πού χρειάζεται. Τό κάτω κάτω,
ἐσύ ἔκανες τήν ἀρχή. Μοῦ πέταξες ἐκείνη τήν κα-
μπανιά γιά τόν γαλατά. Ἡ λές νά μήν τό κα-
τάλαβα;

ΚΛΑΙΡΗ: Σολάνζ!

ΣΟΛΑΝΖ: Κι ἐγώ λοιπόν σοῦ λέω πῶς ἂν ὁ Μάριος, τίς νύχτες πού ἔρχεται ἐδῶ, πετάει καί καμιὰ προστυχιά, δέν τό κάνει μόνο γιά μένα, τό κάνει καί γιά σένα. Ἀλλά πές καλύτερα ὅτι μόλις βρῆκες τήν εὐκαιρία, μοῦ ᾗχωσες καί τή μπηχτή σου!

ΚΛΑΙΡΗ (ἀνασηκώνει τοὺς ὤμους της): Δέν τ' ἀφήνεις αὐτά, νά δοῦμε ἂν εἶναι ὅλα τὰ πράγματα στή θέση τους; Νά, κοίτα: τό κλειδάκι τοῦ γραφείου δέν ἦταν ἔτσι... (Διορθώνει τό κλειδάκι)...Κι ἀπάνω στά λουλούδια, ἀδύνατον, πού θά ᾗλεγε κι ὁ Κύριος, νά μήν ἀνακαλύψεις μιὰ τρίχα ἀπό κάποιο δουλικό.

ΣΟΛΑΝΖ: Καί δέ μοῦ λές, ὅλες αὐτές τίς λεπτομέρειες τῆς ζωῆς μας, τί τίς ἤθελες... Ἦταν ἀνάγκη νά μπουῖνε κι αὐτές μέσα στό... στό...

ΚΛΑΙΡΗ: Στό... στό... σέ ποιό; Ἄντε λοιπόν! Βρές του ἓνα ὄνομα! Βάφτισέ το! Μήπως ξέrouμε κι ἐμεῖς τί ᾗναι αὐτό πού κάνουμε; «Παιχνίδι» εἶναι; «Θέατρο»; Τέλος πάντων! Καλύτερα νά μήν ἀρχίσουμε τώρα αὐτή τή συζήτηση. Ὅπου νά ᾗναι ἡ Λεγάμενη θά γυρίσει. Ἀλλ' αὐτή τή φορά, Σολάνζ, ἔ; Τήν κρατᾗμε γερά, δέ μᾗς ξεφεύγει. Ἀχ πῶς ἤθελα νά ᾗμουνα στή θέση σου καί νά ᾗβλεπα τά μούτρα της, μόλις ἔμαθε ὅτι τόν πιάσανε τόν καλό της! Ἀργησα ᾗργησα, ἀλλά ἔκανα σωστή δουλειά — τό παραδέχεσαι; Ἄν δέν ἤμουνα ἐγώ νά σκαρώσω ἐκεῖνο τό γράμμα στήν Ἀστυνομία, σκέψου τί θά ᾗχανες; νά βλέπεις νά πηγαίνει Αὐτός μπροστά, μέ τά σίδερα στά χέρια του, καί τοῦ Λόγου της ἀπό πίσω του, νά κλαίει καί νά χτυπιέται. Ἄμ δέ θά τό βασιτάξει ὡς τό τέλος, θά τό δείς. Τό πρωί, καλά καλά δέ στεκότανε στά πόδια της.

ΣΟΛΑΝΖ: Μακάρι! Ὁ Θεός νά δώσει! Νά σκάσει, νά γίνε χίλια κομμάτια! Καί νά βάλω χέρι στήν κληρονομιά της — ἐπιτέλους! Νά γλιτώσω, μιὰ καί καλή, κι ἀπ' τή βρωμοσοφίτα κι ἀπ' ὅλους αὐτούς τούς

χαλβάδες πού μᾶς τριγυρίζουνε, μαγείρους καί κα-
μαριέρηδες!

ΚΛΑΙΡΗ: Ἐγὼ πάλι, τὴ σοφίτα μας τὴν ἀγαπῶ. Δέν ξέ-
ρω, τὴν ἔχω μέσ στὴν καρδιά μου.

ΣΟΛΑΝΖ: Ναί, σέ πιάσανε οἱ εὐαισθησίες σου, τώρα.
Μωρέ, δέν τ' ἀφήνεις αὐτά; Γιά νά μοῦ πᾶς κόντρα
— γι' αὐτό τό λές. Ἐπειδὴ σοῦ εἶπα ὅτι δέν τὴ χω-
νεύω. Ἀλλά ἐγὼ δέν τὴν βλέπω μέ τὴ φαντασία
μου, τὴν βλέπω ὅπως πραγματικά εἶναι: φριχτή κι
ἀπαίσια καί ψωριάρικη! Πάρ' το ἀπόφαση, κακομοί-
ρα μου! Ψωριάρες εἴμαστε κι ἐμεῖς καί τίποτε ἄλλο!

ΚΛΑΙΡΗ: Ἄ ὅχι ν' ἀρχίσουμε πάλι τὰ ἴδια. Πῆγαινε κα-
λύτερα στό παράθυρο νά δεῖς τί γίνεται. Ἐγὼ δέν
μπορῶ νά ξεχωρίσω τίποτα, εἶναι πίσσα σκοτάδι
ἔξω.

ΣΟΛΑΝΖ: Ἄσε με! Ἄσε με νά τὰ πῶ νά ξεθυμάνω!
Μπορεῖ νά 'ταν φτωχιά καί μίζερη ἡ σοφίτα μας,
ἀλλά τουλάχιστον εἶχε κι ἓνα καλό. Δέν μποροῦσες
ἐκεῖ μέσα νά παρασταίνεις τὴ μεγαλουσιάνα καί τὴν
ἀριστοκρατίσσα. Οὔτε κουρτίνες εἶχε νά τραβᾶς,
οὔτε χαλιά νά πατᾶς, οὔτε ὠραῖα ἐπιπλα, οὔτε κα-
θρέφτες, οὔτε τίποτε! Τίποτε πού νά σοῦ ξεσηκώνει
τά μυαλά καί νά νομίζεις πῶς εἶσαι καμιὰ Μαρία
'Αντουανέττα πού σουλατσέρνει μέσ στά σαλόνια
της! (Ἡ Κλαίρη κάνει νά διαμαρτυρηθεῖ). Ἀλλά ἔν-
νοια σου! Θά πᾶς τώρα μέσα, στὴ φυλακή, νά μοῦ
παρασταίνεις ἐκεῖ τὴ Βασίλισσα!

ΚΛΑΙΡΗ: Εἶσαι τρελή! Ποτέ μου ἐγὼ δέν ἔκανα τέτοιο
πράγμα!

ΣΟΛΑΝΖ: Ὡ φυσικά, φυσικά, ποτέ! Ποτέ της ἡ δεσποι-
νὶς δέν ἔκανε τέτοιους περιπάτους... Νά βγαίνει τὴ
νύχτα τυλιγμένη μέσ στὶς κουρτίνες, ἢ μέσ στό σκέ-
πασμα τοῦ ντιβανιοῦ τό ταντελένιο... ποτέ της, ἔ;
Νά κοιτάζεται ὥρες μέσ στοὺς καθρέφτες, νά σειέ-
ται καί νά λυγιέται στό μπαλκόνι, καί νά χαιρετᾷ

— δύο ή ώρα τό πρωί — τά πλήθη πού τρέξανε τάχατες νά συναχτοῦνε κάτω από τά παράθυρά της...
Ποτέ της, ἔ;

ΚΛΑΙΡΗ: Δέν εἶσαι μέ τά καλά σου, Σολάνζ...

ΣΟΛΑΝΖ: Εἶναι πίσσα σκοτάδι ἔξω, τώρα δά τό 'πες καί μόνη σου ὅτι δέν βλέπεις τίποτε. Νόμιζες ὅτι μήτε οἱ ἄλλοι μποροῦν νά σέ δοῦνε. Δέ μοῦ λές γιά ποιά μέ πέρασες ἐμένα, ἔ; Μήπως θέλεις νά σέ πιστέψω ὅτι εἶσαι κι ὑπνοβάτης, τώρα; 'Εδῶ πού φτάσαμε, πιό καλά νά τά ὁμολογήσεις ὅλα!

ΚΛΑΙΡΗ: Μή φωνάζεις τόσο δυνατά, Σολάνζ... Πιό σιγά, σέ παρακαλῶ! Μπορεῖ νά γυρίσει ἄξαφνα ή Κυρία καί νά μὴν τήν πάρουμε εἶδηση!

(Τρέχει στό παράθυρο καί ἀνασηκώνει τίς κουρτίνες).

ΣΟΛΑΝΖ: "Άσε τίς κουρτίνες στήν ἡσυχία τους — ὅ,τι εἶχα νά πῶ τό εἶπα. Μή, σοῦ λέω, δέν μπορῶ νά σέ βλέπω νά τίς ἀνασηκώνεις ἔτσι, ἄνω κάτω μέ κάνεις, πῶς τό λένε, μ' ἀναστατώνεις. Λίγη ώρα πρίν τόν πιάσουνε, τό πρωί, τή στιγμή πού παραμόνευε τήν 'Αστυνομία, ἔτσι ἀκριβῶς ἔκανε κι ἐκεῖνος.

ΚΛΑΙΡΗ: "Ε, μά ἐσύ παιδί μου δέν εἶσαι μέ τά καλά σου! Φαντάσματα βλέπεις! Σοῦ 'χει στρίψει ἀπό τό φόβο σου!

ΣΟΛΑΝΖ: Ναί, λέγε τέτοια, νά μέ κάνεις ἀκόμα χειρότερα. Θέ μου, κανένας δέν μ' ἀγαπάει! Κανένας δέν μᾶς ἀγαπάει! Κανένας!

ΚΛΑΙΡΗ: Κι ὅμως, ἐγώ σοῦ λέω πῶς ή Κυρία μᾶς ἀγαπάει. "Άκου με μένα τί σοῦ λέω, εἶναι καλή ή Κυρία. Μᾶς ἀγαπάει.

ΣΟΛΑΝΖ: Ναί, πῶς, μᾶς ἀγαπάει. "Όπως ἀγαπάει τίς πολυθρόνες της! Κι οὔτε κἀν αὐτό. "Όπως ἀγαπάει... τά μάρμαρα τοῦ μπανιοῦ της... ή τό ἀποχωρητήριό της! 'Αλλά ἐμεῖς, ἐμεῖς, οὔτε ή μία στήν ἄλλη δέν μποροῦμε νά βροῦμε λίγη ἀγάπη. Ψώρα στήν ψώρα πού λένε...

ΚΛΑΙΡΗ: Θέ μου!

ΣΟΛΑΝΖ: ...δέν κολλάει. 'Αλλά έννοια σου καί δέ θά τραβήξει πολύ αὐτή ἡ ἱστορία. Νά παίζω κάθε βράδυ τό παιχνιδάκι μου, καί νά τρέχω ὕστερα νά τρυπώνω μέσ στό κλουβί μου. "Άσε πού δέν ξέρούμε ὥς πότε θά παίζουμε ἀκόμη αὐτό τό παιχνίδι... "Όμως ἐγώ, σ' τό λέω, ἂν δέν μπορῶ νά 'χω κάποιον ἀντίκρου μου, πού νά μέ φωνάζει «Κλαίρη», καί νά τόν φτύνω, νά τόν φτύνω κατάμουτρα, θά σκάσω, θά πήξουνε τά σάλια μέσ στό λαρύγγι μου νά μέ πνίξουν!

ΚΛΑΙΡΗ (σηκώνεται κλαίγοντας): Πιό σιγά, νά χαρεῖς... πιό σιγά. Πές τίποτε ἄλλο... Πές γιά τήν Κυρία... γιά τήν καλοσύνη της...

ΣΟΛΑΝΖ: Μμμ, χαρά στήν καλοσύνη! Εὐκόλο πράγμα νά 'σαι καλή ἅμα εἶσαι πλούσια κι ὁμορφη. "Άμα εἶσαι δούλα — τότε νά δοῦμε! "Άμα κάνεις ὅλη μέρα περίπατο ἀπό τήν πιατοθήκη ὥς τήν κρεβατοκάμαρα, κι ἅμα εἶναι ἡ βεντάλια σου ἓνα φτερό ἀπό τό ξεσκονιστήρι, κι εἶναι ἡ τουαλέτα σου μιά μουσαμάδενια ποδιά! Τότε νά δοῦμε. 'Εκτός πιά κι ἂν βγαίνεις τίς νύχτες ὅπως ἡ ἀφεντιά σου, νά κόβεις βόλτες μέσ στά σαλόνια καί νά παρασταίνεις τή Μεγάλη Δούκισσα!

ΚΛΑΙΡΗ: Σολάνζ, πάλι τά ἴδια; "Ετσι λοιπόν θά βροῦμε τήν ἡσυχία μας, ἅμα βαλθοῦμε νά κατηγορᾶμε ἡ μία τήν ἄλλη; "Η μήπως νομίζεις ὅτι δέν ἔχω κι ἐγώ ράμματα γιά τή γούνα σου!

ΣΟΛΑΝΖ: Ποιός, ἐσύ;

ΚΛΑΙΡΗ: Ναί, ἐγώ, ποιός ἄλλος. Φτάνει νά τό 'θελα. Γιατί στό κάτω κάτω...

ΣΟΛΑΝΖ: Τί; Τί θές νά πεῖς; "Εσύ τόν ἀνακάτεψες πρώτη μέσ στήν κουβέντα. Κλαίρη, μέ κάνεις καί σέ σιχαίνομαι!

ΚΛΑΙΡΗ: 'Εγώ σέ σιχαίνομαι! 'Αλλά νά τό ξέρεις, δέν θά

καταδεχόμενα ποτέ μου, ἐγώ, νά βρῶ πρόφαση τόν
γαλατά γιά νά βγάλω στή φόρα τά ρεζιλίκια σου!

ΣΟΛΑΝΖ: Τά δικά μου τά ρεζιλίκια ἤ τά δικά σου; Γιά
κάνε τήν ἀρχή, νά δοῦμε.

ΚΛΑΙΡΗ: Ἐσύ νά κάνεις τήν ἀρχή. Ἀλλά δέν κοτᾶς
— νά, σοῦ πάει! Κι ὕστερα τί νά πεῖς; Γιά τό γράμ-
μα πού ἔστειλα στήν Ἀστυνομία; Δέν ξέρω νά ἔκα-
να καί τίποτε ἄλλο! Ἐ λοιπόν, ναι, τό πατάρι μας
τό καημένο εἶχε πλημμυρίσει στά χαρτιά. Ἐγγραφα,
ἔγγραφα, δοκίμαζα ὅλη νύχτα, σοφιζόμενα τοῦ κό-
σμου τίς ἱστορίες, κι ἐσύ τίς ἀκουγες, καί δῶσ' του
φούντωναν τά μυαλά σου, σέ λίγο τίποτε δέ σέ συ-
γκρατοῦσε πιά. Ἐχτές τό βράδυ, πού ἔκανες ἐσύ
τήν Κυρία, καί φοροῦσες ἐσύ τό λευκό φόρεμα, νά
ἔξερεις πῶς ἔλαμπες, πῶς ἔλαμπες ὁλόκληρη ἀπό τή
χαρά σου, λές κι ἦσουν κιόλας ἐκεῖ, στό λιμάνι, κι
ἀνέβαινες κρυφά στό καράβι πού θά ἔφευγε μέ τούς
καταδίκους...

ΣΟΛΑΝΖ: Ναί, στό «Λαμαρτινιέρ»...

ΚΛΑΙΡΗ: ...ἔλαμπες, σοῦ λέω, κι ἀκολουθοῦσες ἀπό πί-
σω τόν ἐρωμένο σου, σάν τό σκυλάκι... Μακριά ἀπό
τή Γαλλία... ὅπου νά ἔναι... Στή Γουιάνα ἤ στό Νη-
σί τοῦ Διαβόλου... φτάνει νά ἔσουν μαζί του· τί
ῥωαῖο ὄνειρο, μά τήν ἀλήθεια! Γιά νά ἔχω ἐγώ τή δύ-
ναμη καί τό κουράγιο, νά στείλω ἐκεῖνα τ' ἀνώνυμα
γράμματα, τοῦ λόγου σου μοῦ γινόσουν, στά καλά
καθούμενα, μιὰ μεγαλοκοκότα, μιὰ μοιραία γυναίκα
μέ τά ὅλα της! Καί τί χαρά, νά μπορεῖς νά σηκώνεις
ἐσύ στόν ὦμο σου τόν Σταυρό του, νά τόν ἀκολου-
θεῖς στό δρόμο τοῦ μαρτυρίου του, νά γίνεσαι θυσία
γιά χάρη του... τί χαρά καί τί εὐτυχία πού ἐνιωθες!

ΣΟΛΑΝΖ: Ναί, γιατί ἐσύ πηγαινες πίσω! Πρίν ἀπό λίγο,
πού ἔκανες ἐσύ τήν Κυρία, τά ἴδια δέν ἔλεγες; Ὅτι
τάχα θά τόν ἀκολουθοῦσες ὅπου κι ἂν πηγαινε...

ΚΛΑΙΡΗ: Μπορεῖ. Μά ἐγώ βρῆκα στή μέση μιὰ ἱστορία

πού τήν εἶχες ἀρχίσει ἐσύ, τί ἤθελες νά κάνω... Καί πάλι δέν ἔκανα σάν ξεμυαλισμένη. Ἐσύ, παιδί μου, κατάντησες ἐκεῖ πάνω, στή σοφίτα, μέσα στό πέλαγος τῶν χαρτιῶν, νά ἀρμενίζεις καί νά σκαμπανεβάξεις...

ΣΟΛΑΝΖ: Τόν ἐαυτό σου, φαίνεται, δέν τόν ἔβλεπες...

ΚΛΑΙΡΗ: Πῶς δέν τόν ἔβλεπα! Ὅ,τι ὥρα θελήσω, τόν βλέπω. Φτάνει νά δῶ τό δικό σου τό πρόσωπο, καί ξέρω. Ξέρω τί στραπάτσα ἔχει πάθει, καί ποιός εἶναι ἡ αἰτία. Ὅμως Αὐτός τώρα βρίσκεται μέσα, στή φυλακή. Ποιός τή χάρη μας. Ἄν ὄχι τίποτε ἄλλο, θά γλιτώσουμε ἀπό τά μισόλογα καί τίς εἰρωνεῖες του. Καί θά μπορεῖς ἐλεύθερα νά ὀνειρεύεσαι ὅτι πέφτεις στήν ἀγκαλιά του, ὅτι χαϊδεύεις τά μπράτσα του, ὅτι καμαρώνεις τίς πλάτες του καί τήν περπατηξιά του. Ἀσχετο ἂν μ' ὅλα αὐτά κινδυνεύουμε νά φᾶμε τό κεφάλι μας...

ΣΟΛΑΝΖ: Ποιός; Ἐμεῖς;

ΚΛΑΙΡΗ: Ἀλλά; Κάνεις πῶς δέν καταλαβαίνεις, χρυσό μου! Γιά νά στείλω ἐκεῖνα τά γράμματα στήν Ἀστυνομία, ἔπρεπε ν' ἀποδείξω αὐτά πού ἔλεγα. Ἐπρεπε ν' ἀναφέρω γεγονότα, ἡμερομηνίες... Τί ἔκανα λοιπόν; Γιά θυμήσου λιγάκι! Ἐκεῖ βρισκόσουν κι ἐσύ, στό πλάι μου. Ἐψάξα κρυφά μέσ στά χαρτιά τῆς Κυρίας, καί στό τέλος τά πέτυχα τά γράμματα, ὅλα τά γράμματα πού τῆς εἶχε στείλει ὁ Κύριος... (Παύση).

ΣΟΛΑΝΖ: Καί μετά;

ΚΛΑΙΡΗ: Ἐ, μετά ξέρεις πολύ καλά τί ἔγινε... Βούτηξες μερικά γράμματα καί πῆγες νά τά κρύψεις. Προχτές τό βράδυ ἀκόμη, στήν κάμαρά μας, βρῆκα μιά κάρτα πού ἔχε στείλει κάποτε ὁ Κύριος στήν Κυρία. Τήν ξετρύπωσα μέσα στά πράγματά σου.

ΣΟΛΑΝΖ (ἐπιθετική): Ὡστε ἔτσι λοιπόν! Ψάχνεις καί μέσ στά πράγματά μου τώρα!

ΚΛΑΙΡΗ: Ἐπρεπε νά τό κάνω.

ΣΟΛΑΝΖ: Δέ λές καλύτερα ὅτι κατάντησες νά φοβᾶσαι
καί τόν ἴσκιό σου ἀκόμα!

ΚΛΑΙΡΗ: Δέ φοβᾶμαι τίποτε. Ἀλλά ἔπρεπε νά τά προ-
βλέψω μόνη μου, ὅλα. Τή στιγμή πού ἐγώ πάλευα,
γονατιστή πάνω στό χαλί, καί προσπαθοῦσα ν'
ανοίξω τό συρτάρι, ἐσύ εἴχες τό νοῦ σου ἄλλοῦ, τα-
ξίδεues μέ τόν ἄνθρωπο πού ἀγαποῦσες, καί μ'
ἄφηνες ἐμένα νά τά βγάλω πέρα μόνη μου...

ΣΟΛΑΝΖ: Δέν εἶν' ἔτσι. Εἶχα στήσει τόν καθρέφτη ἀντί-
κρυ στήν εἴσοδο, καί παραφύλαγα μήπως φανεῖ κα-
νένας.

ΚΛΑΙΡΗ: Ψέματα λές! Τά παρακολουθοῦσα ὅλα. Στεκό-
σουνά στό διάδρομο, γιά νά μπορεῖς νά τρέξεις καί
νά χωθεῖς μέσ στήν κουζίνα μόλις ἔκανε ὅτι θά τρί-
ξει ἡ ἐξώπορτα.

ΣΟΛΑΝΖ: Δέν ἔχεις δίκιο, Κλαίρη. Ἐπρεπε νά 'χω τό
νοῦ μου καί στόν διάδρομο — γι' αὐτό στεκόμουν
ἐκεῖ.

ΚΛΑΙΡΗ: Κολοκύθια! Λίγο ἀκόμη καί θά μ' ἐπιανε ἡ
Κυρία. Ἀλλά ἐσύ, πεντάρα τσακιστή δέν ἔδινες!
Τήν ὥρα πού ἔψαχνα μέσ στά χαρτιά κι ἔτρεμε τό
φυλλοκάρδι μου, ἐσύ βρισκόσουνά κιόλας μακριά,
ταξίδεues, ἔσχιζες τίς μακρινές θάλασσες, περνοῦσες
τόν Ἰσημερινό... Καμένο εἶναι ἀκόμη τό πρόσωπό
σου ἀπό τόν ἥλιο... Ἀλλά ἔννοια σου καί δέν εἶναι
αὐτός ὁ λόγος πού δέ σέ χωνεύω. Ἄλλος εἶναι, καί
τόν ξέρεις πολύ καλά.

ΣΟΛΑΝΖ: Ὅποιος καί νά 'ναι δέ μ' ἐνδιαφέρει. Δέ σέ
φοβοῦμαι. Τά κόλπα σου τά ξέρω. Ἐνα μόνο σοῦ
λέω: πρόσεχε! Ἀπό τίς δυό μας, ἐγώ εἶμαι ἡ μεγα-
λύτερη.

ΚΛΑΙΡΗ: Καί μ' αὐτό, τί; Πώς εἶσαι ἡ μεγαλύτερη; Θά
πεῖ πώς εἶσαι κι ἡ πιό δυνατή; Τόση ὥρα μοῦ στρί-
βεις μέ τρόπο τήν κουβέντα, καί μοῦ κοπανᾷς ὅλο

τά ἴδια γι' αὐτόν τόν ἄνθρωπο — ἐπίτηδες! Γιά νά
μοῦ ρίξεις στάχτη στά μάτια! Γιά νά μή δῶ τί γίνε-
ται πάρα πέρα... Καημένη Σολάνζ! Νόμιζες ὅτι δέν
τό 'χα πάρει εἶδηση; Προσπάθησες νά τή σκοτώ-
σεις... Νά τήν πνίξεις μέ τά ἴδια σου τά χέρια.

ΣΟΛΑΝΖ: Τί; Τί φαντάστηκες... ὅτι θά 'κανα φόνο;

ΚΛΑΙΡΗ: Δέν τό φαντάστηκα. Τό κατάλαβα. Τό εἶδα.

(Μεγάλη παύση).

Κι εἶχα ἓνα φόβο, Σολάνζ! Δέν μπορεῖς νά φαντα-
στεῖς πῶς ἔτρεμα! 'Ακόμη καί τώρα, ὅταν κάνουμε
αὐτό τό «παιχνίδι», ὁ νοῦς μου εἶναι ὅλη τήν ὥρα
ἐκεῖ. Δέν μπορῶ, βάζω τά χέρια στό λαιμό μου, νά
φυλαχτῶ. 'Εκείνη τή στιγμή, δέν θέλεις τήν Κυρία,
ἐμένα θέλεις νά πνίξεις, Σολάνζ!

(Μεγάλη παύση. 'Η Σολάνζ ἀνάσκηκώνει τούς ὤμους).

ΣΟΛΑΝΖ: Ναί, ἔτσι εἶναι — γιὰτί νά τό κρύψω; Δέν
μποροῦσα πιά. 'Ἐπρεπε νά τή σκοτώσω, ἔπρεπε νά
τή βγάλω ἀπ' τή μέση, ἔπρεπε νά σέ γλιτώσω ἀπ'
αὐτή τή γυναίκα. Νά μή σέ βλέπω κάθε μέρα νά
λιώνεις καί νά μαραζώνεις μέσ στίς γλύκες καί στά
φαρμάκια της. Ναί, πῆγα νά τή σκοτώσω, ἀλήθεια
εἶναι. Γιατί σ' ἀγαποῦσα πολύ — γι' αὐτό. Κι ἄς
ἤξερα ὅτι ἐσύ θά 'τρεχες, πρώτη καί καλύτερη, νά
μέ προδώσεις στήν 'Αστυνομία.

ΚΛΑΙΡΗ (τήν πιάνει ἀπ' τά χέρια): Σολάνζ...

ΣΟΛΑΝΖ (ἐλευθερώνει τά χέρια της): Τί φοβᾶσαι; 'Εγώ εἶ-
μαι! 'Η ἀδερφή σου!

ΚΛΑΙΡΗ: Φοβᾶμαι, ἀδερφοῦλα μου, φοβᾶμαι. Δίκιο
ἔχεις. Μή μέ συνερίζεσαι. "Οπου νά 'ναι θά γυρίσει.

ΣΟΛΑΝΖ: Δέν τή σκότωσα. Δέν μπόρεσα νά τή σκοτώ-
σω, καταλαβαίνεις. Δείλιασα, λιγοψύχησα, μοῦ κό-
πηκαν τά γόνατα. Στήν ἀρχή, κάτι πῆγα νά κάνω.
'Εβαλα ὅλα μου τά δυνατά. "Ομως ἀπάνω στή στιγ-
μή... ἐκείνη, γύρισε μέσ στόν ὕπνο της. Τί γλυκά
πού ἀνάσαινε! Κοίταζα τό σεντόνι πού φούσκωνε, κι

ἔλεγα ἀπό μέσα μου: νά, αὐτή εἶναι ἡ Κυρία...

ΚΛΑΙΡΗ: Πάψε. Μή λές τίποτε ἄλλο.

ΣΟΛΑΝΖ: "Οχι, ἄσε με, πρέπει νά σ' τά πῶ. 'Εσύ μόνη σου δέν ἔλεγες ὅτι θές νά τά μάθεις ὅλα; Θά δεῖς... θά δεῖς πόσα ἔχω νά πῶ ἀκόμα. Θά δεῖς τί εἶναι στό βάθος ἡ ἀδερφή σου... τί μπορεῖ νά εἶναι μιὰ δούλα... "Απλῶσα τό χέρι μου νά πιάσω τόν λαιμό της...

ΚΛΑΙΡΗ: Κι ὁ Θεός; Δέν τόν σκέφτηκες τό Θεό; Δέν σκέφτηκες τήν κόλαση; Τήν ἀμαρτία;

ΣΟΛΑΝΖ: Τίποτα! Δέν ὑπάρχει τίποτα! Μιά ζωή ὁλόκληρη βαρέθηκα νά γονατίζω μέσ στίς ἐκκλησιές καί νά σταυροκοπιέμαι. Τί μπορεῖ νά 'ναι, σέ ρωτάω, τί ἀξία μπορεῖ νά 'χει ὁ πόνος πού πᾶς καί τόν κουκουλώνεις μέσ στά ράσα καί μέσ στά κομποσκοίνια. Τόν δικό της τόν πόνο τόν εἶδες; Τόν εἶδες πῶς λαμποκοποῦσε κι ἄστραφτε στήν ὄψη της; Αὐτός εἶναι πόνος! Αὐτός πού σέ κάνει πιό ὁμορφη καί πιό δυνατή καί πιό μεγάλη! "Οταν ἔμαθε πῶς ὁ ἐρωμένος της ἦτανε κλέφτης, τήν εἶδες πῶς ἔκανε; Σήκωσε κεφάλι στήν 'Αστυνομία. "Ἰσαμε κεῖ πάνω πηδοῦσε! Τόν κόσμο χάλασε! Καί τώρα πάλι, στή θλίψη της καί στή μοναξιά της, τί ὠραία πού εἶναι! "Ολο διαμαντικά, καί μεταξωτά, καί κρύσταλλα! Κι ἀπό μιὰ δούλα στό κάθε της πλευρό νά τή συμπονᾷ καί νά τήν παραστέκει. Τί ἄλλο μπορούσα νά κάνω, πές μου, τί ἄλλο μοῦ ἀπόμενε νά κάνω μπρός στήν κακομοιριά τοῦ πόνου τοῦ δικοῦ μου — τί ἄλλο ἀπό ἓνα ὠραῖο ἐγκλημα! "Υστερα θά 'βαζα φωτιά, νά τά κάψω ὅλα!

ΚΛΑΙΡΗ: Εἶσαι τρελή, Σολάνζ! 'Η φωτιά μπορεῖ καί νά μὴν ἔπιανε. Θά σέ παίρνανε μυρωδιά ἀμέσως. 'Αλίμονό σου τί θά πάθαινες ὕστερα!

ΣΟΛΑΝΖ: Τό ξέρω. "Όλα τά ξέρω ἐγώ. Μιά ζωή ὁλόκληρη τήν πέρασα πίσω ἀπ' τίς πόρτες. Νά κρυφα-

κούω και νά κρυφοκοιτάζω από τίς κλειδαρότρυπες.
"Όλα τά 'χω μάθει... 'Η «Φόνισσα» θά γράψουνε
στίς ἐφημερίδες... τό ξέρω. 'Αλλά πιό καλά νά 'σαι
ή «φόνισσα» παρά νά 'σαι ή «δούλα».

ΚΛΑΙΡΗ: Σταμάτα πιά, δέν μπορώ. Θά σκάσω. (Πάει ν'
άνοίξει τό παράθυρο).

Νά μπεϊ λίγος καθαρός αέρας ἐδῶ μέσα!

ΣΟΛΑΝΖ: "Όχι, μή τό παράθυρο! "Ανοιξε καλύτερα τίς
πόρτες. Τοῦ διαδρόμου και τῆς κουζίνας. ('Η Κλαίρη
άνοίγει τίς πόρτες). Δέν πᾶς νά δεῖς ἄν ἔβρασε τό
νερό;

ΚΛΑΙΡΗ: Νά πάω ἔτσι... ὀλομόναχη;

ΣΟΛΑΝΖ: Τί νά σοῦ πῶ, τότε περίμενε. Περίμενε ὥσπου
νά 'ρθει Αὐτή. Νά μᾶς φέρει πάλι τά δάκρυα και τ'
ἀστέρια της, τά χαμόγελα και τούς ἀναστεναγμούς
της. Νά μᾶς πεῖ δυό γλυκόλογα και νά μᾶς διαλύσει.
(Ξαφνικά, χτυπάει τό τηλέφωνο. Οἱ δύο ἀδερφές σταμα-
τοῦν και τό κοιτάνε).

ΚΛΑΙΡΗ (παίρνει τό ἀκουστικό): Ποιός; 'Ο Κύριος; 'Ο Κύ-
ριος εἶναι! Μάλιστα Κύριε... ναί, ή Κλαίρη εἶμαι...
(ή Σολάνζ πλησιάζει ν' ἀκούσει, ἀλλά ή Κλαίρη δέν τήν
ἀφήνει) ...ἔννοια σας, ἔννοια σας, μόλις ἔρθει θά τῆς
τό πῶ. Οὔ, ἅμα τό μάθει πῶς εἶστε ἐλεύθερος, θά
πετάξει ἀπό τή χαρά της... Ναί, πῶς, θά τό ση-
μειώσω... ὅτι θά τήν περιμένετε στό Μπιλμποκέ,
μάλιστα... πολύ καλά... Καληνύχτα. (Πάει νά ξανα-
κρεμάσει τό ἀκουστικό, ἀλλά τό χέρι της τρέμει, και τ'
ἀκουμπάει ἐπάνω στό τραπέζι).

ΣΟΛΑΝΖ: Τί εἶπε; Τόν ἀφήσανε και βγῆκε;

ΚΛΑΙΡΗ: 'Ο 'Ανακριτής, λέει, τόν ἄφησε προσωρινά
ἐλεύθερο.

ΣΟΛΑΝΖ: Δηλαδή, σάν νά λέμε... ὅλα πᾶνε στό βρόντο.

ΚΛΑΙΡΗ (ξερά): Καθώς βλέπεις...

ΣΟΛΑΝΖ: Μωρέ 'Ανακριτής νά σοῦ πετύχει! Πῶς τόν
ἄφησε και βγῆκε; Δικαιοσύνη σοῦ λέει ὁ ἄλλος. Και

νά δεῖς πού θά ξεσπάσει στό κεφάλι μας κι αὐτό.
"Αμα μείνει ἐλεύθερος ὁ Κύριος, ἄνω κάτω θά τά
φέρει ὅλα μέσ στό σπίτι ὥσπου ν' ἀνακαλύψει ποιός
τοῦ σκάρωσε τή δουλειά. Μ' ἄλλα λόγια, τήν ἔχου-
με ἄσχημα — τό καταλαβαίνεις;

ΚΛΑΙΡΗ: Μιά φορά ἐγώ ἔκανα ὅ,τι μποροῦσα. Τά 'παιξα
ὅλα κορόνα-γράμματα.

ΣΟΛΑΝΖ: Πολύ ὠραῖα τά κατάφερες. Συγχαρητήρια.
Πρίμα πήγανε ὅλα, καί τά γράμματα κι οἱ καταγ-
γελίες. "Αν ἀναγνωρίσουνε μάλιστα καί τό γράψιμό
σου, σωθήκαμε! Καί γιατί παρακαλῶ πάει πρῶτα
στό Μπιλμποκέ καί δέν ἔρχεται ἀπό δῶ; Αὐτό πάλι
τί σοῦ λέει;

ΚΛΑΙΡΗ: Τότε, Κυρά μου, ἐσύ πού τά καταφέρνεις κα-
λύτερα ἀπό μένα, γιατί δέν τά 'βγαλες πέρα μέ τήν
Κυρία; Δέ βάσταγε ἡ καρδιά σου, ἔ; "Ητανε τά σε-
ντόνια τόσο ἀπαλά! 'Ο ἀέρας τόσο μυρωμένος!
"Ητανε ἡ Κυρία, βλέπεις, πῶς νά τήν ἀγγίξεις! "Ας
ρέψουμε λοιπόν ἐδῶ μέσα κι ἄς ξεσπᾶμε κάθε βράδυ
στό «παιχίδι» μας. 'Αλλά κι αὐτό, κακομοίρα μου,
δέν θά μποροῦμε νά τό παίζουμε πολύν καιρό ἀκό-
μα. Κάτι θά μᾶς προδώσει στό τέλος, θά τό δεῖς.
Δέν μπορεῖ, κάτι θά ξεχάσουμε νά ξαναβάλουμε στή
θέση του. Εἶναι ἕνα σωρό μικροπράγματα πού μήτε
πάει ὁ νοῦς σου ὅτι μπορεῖ νά σέ μαρτυρήσουνε.
"Ομως αὐτή τά βλέπει καί τά καταλαβαίνει ὅλα. Τά
μυρίζεται μέσ στόν ἀέρα, δέν τῆς ξεφεύγει τίποτα!
Θά δεῖς, ἕνα ἕνα θά τ' ἀνακαλύψει ὅλα. Μ' ἄλλα λό-
για, θά βρεθοῦμε μπλεγμένες ἄσχημα — καί θά
φταῖς ἐσύ. Γιατί σοῦ 'λειψε ἡ δύναμη...

ΣΟΛΑΝΖ: Πάντα εἶναι καιρός. Θά τήν βρῶ τώρα τή δύ-
ναμη πού χρειάζεται.

ΚΛΑΙΡΗ: Ποῦ νά τή βρεῖς — ποῦ; "Ιδια μέ μένα εἶσαι
καί σύ. Οὔτε τόσο δέν ἀξίζεις πάρα πάνω. "Ενας
γαλατάς νά φανεῖ — καί πᾶνε ὅλα περίπατο.

ΣΟΛΑΝΖ: Μά πῶς νά 'κανα Κλαίρη, πού δέν ἔβλεπα καθόλου τό πρόσωπό της. Ἦτανε σκεπασμένη ὥς τόν λαιμό. Εἶχα ἔρθει κοντά της, πολύ κοντά της, πῶς νά σ' το πῶ, σάν νά 'χα μπεῖ μέσ στόν ὕπνο της. Ἀλλά μόλις ἔκανα ὅτι θά σηκώσω τό χέρι μου — τίποτα! Ἀδύνατον! Κι ἦταν ἀνάγκη, δέν μπορούσε νά γίνει ἀλλιῶς, ἔπρεπε ν' ἀνασηκώσω τό σεντόνι καί νά ψάξω νά βρῶ τόν λαιμό.

ΚΛΑΙΡΗ (εἰρωνικά): Ναί, βέβαια... Καί τό σεντόνι ἦτανε τόσο ἀπαλό... τό σκοτάδι τόσο βαθύ, δέν ξεχώριζες τίποτε... Μέρα μεσημέρι γίνονται αὐτές οἱ δουλειές — μ' ἀκοῦς; Ἀλλά πές καλύτερα ὅτι δέν βαστᾶνε τά κότσια σου... Ἐγώ πρέπει νά τήν ἀναλάβω τή δουλειά καί θά δεῖς. Ὅλα μπορῶ νά τά κάνω ἐγώ, τίποτα δέν μέ κρατάει ἐμένα, τίποτα!

ΣΟΛΑΝΖ: Εἶναι καί τό «γκαρντενάλ», Κλαίρη. Καί μ' αὐτό γίνεται ἡ δουλειά. Τό σκέφτηκες;

ΚΛΑΙΡΗ: Ναί, αὐτό θά βάλουμε μπροστά. Νά τελειώσουμε μιά καί καλή. Γιατί ἔφτασε τό μαχαίρι στό κόκαλο — δέν ἀντέχω: «Δῶσε μου τήν πετσέτα»... «Φέρε μου τά μανταλάκια»... «Ξέπλυνε τά μαρούλια»... «Κόψε τό κρεμμυδάκι»... «Σφουγγάρισε τά πλακάκια»... Πᾶνε αὐτά τώρα, πᾶνε... Ἄ, παραλίγο νά τό ξεχάσω: «μὴν ἀφήνεις τή βρύση ἀνοιχτή»... Πᾶνε αὐτά τώρα, θά δεῖς. Ἐγώ θά κάνω ὅ,τι θέλω, ἐγώ θά ὀρίζω τόν ἑαυτό μου!

ΣΟΛΑΝΖ: Δέν θά τά βγάλεις πέρα. Εἶναι δύσκολα πράγματα αὐτά, Κλαίρη. Εἶναι πολύ πιό δύσκολα ἀπ' ὅ,τι φαντάζεσαι. Εἶναι πολύ πιό ἀπλά.

ΚΛΑΙΡΗ: Θά πάρω και τόν Μάριο νά μέ βοηθήσει. Τό χέρι του εἶναι σίδερο αὐτουνοῦ — δέν λυγáει. Θά δεῖς. Ὑστερα θά 'χω καί σένα, καί σύ θά μέ βοηθήσεις... Καί θά γλιτώσουμε Σολάνζ, σοῦ τ' ὀρκίζομαι, θά γλιτώσουμε γιά πάντα! (Σωριάζεται καθιστή στό κρεβάτι).

ΣΟΛΑΝΖ: Ξάπλωσε λιγάκι νά ἡσυχάσεις. Θά σέ πάω ὕστερα ἐπάνω νά κοιμηθεῖς.

ΚΛΑΙΡΗ: Ἄσε με, δέν μπορῶ. Σβῆσε κανένα φῶς, νά χαρεῖς. Σβῆσε τό φῶς.

(Ἡ Σολάνζ σβήνει τό φῶς).

ΣΟΛΑΝΖ: Ἐλα, ξάπλωσε. (Γονατίζει, τῆς βγάζει τά παπούτσια καί τῆς φιλάει τό πόδι). Μωρό μου... (Τήν χαιδεύει). Βάλ' τά πόδια σου ἀπάνω... Ἔτσι. Κλεῖσε τώρα τά μάτια σου...

ΚΛΑΙΡΗ (Ἄναστενάζει): Σολάνζ! Πῶς ντρέπομαι!

ΣΟΛΑΝΖ (πολύ σιγά): Μή μιᾶς τώρα, κοιμήσου. Ἄσε με μένα. Ἄμα κοιμηθεῖς, θά σέ πάω ἀπάνω, στή σοφίτα. Θά σέ ξεντύσω καί θά σέ ξαπλώσω στό μικρό σου τό κρεβατάκι. Ἄκου με μένα, μή σέ νοιάζει τίποτα, κοιμήσου.

ΚΛΑΙΡΗ: Ντρέπομαι, Σολάνζ, ντρέπομαι!

ΣΟΛΑΝΖ: Σῶπα. Θά σοῦ πῶ ἓνα παραμῦθι τώρα...

ΚΛΑΙΡΗ (Θρηνητικά): Σολάνζ...

ΣΟΛΑΝΖ: Τί 'ναι, ἄγγελέ μου, τί 'ναι;

ΚΛΑΙΡΗ: Σολάνζ... ἄκου...

ΣΟΛΑΝΖ: Σσςσςςς... Κοιμήσου...

(Μεγάλη παύση).

ΚΛΑΙΡΗ: Τί ὠραῖα πού εἶναι τά μαλλιά σου! Τί ὠραῖα πού εἶναι! Τά δικά της...

ΣΟΛΑΝΖ: Ἄσ' την αὐτήν τώρα. Μή τήν θυμᾶσαι.

ΚΛΑΙΡΗ: Τά δικά της εἶναι ψεύτικα.

(Μεγάλη παύση).

Θυμᾶσαι... καθόμασταν κάτω ἀπ' τό δέντρο... οἱ δύο μας... μονάχα τά πόδια μας λάμπανε μέσ στόν ἥλιο... θυμᾶσαι, Σολάνζ...

ΣΟΛΑΝΖ: Ἐλα, κοιμήσου τώρα. Μή σέ νοιάζει τίποτα. Ἐγώ εἰμ' ἐδῶ.

(Ἀξαφνα ἡ Κλαίρη πετιέται ἀπάνω).

ΚΛΑΙΡΗ: Ὅχι! Ὅχι! Ὅχι! Ὅλ' αὐτά εἶναι ἀδυναμίες! Ἄναψε γρήγορα τό φῶς! Ἄναψε τό φῶς σοῦ λέω!

Αὐτές οἱ στιγμές ἀξίζουνε στή ζωή, τίποτε ἄλλο! Μπρός! Σήκω! Καί φέρε κάτι νά φᾶμε. Πρέπει νά φᾶμε, νά 'μαστε δυναμωμένες, ν' ἀντέχουμε. Κι ἔλα κάθισε δῶ νά τά ποῦμε. Πρέπει νά καταστρώσουμε τά σχέδιά μας. Θά τῆς ρίξουμε «γκαρντενάλ» μέσα στό τίλιο.

ΣΟΛΑΝΖ: «Γκαρντενάλ»...

ΚΛΑΙΡΗ: Ναί, μάλιστα, «γκαρντενάλ» — παράξενο σοῦ φαίνεται; Μήν κατεβάζεις τά μοῦτρα σου! 'Εδῶ θέλει χαρά, θέλει τραγούδι! 'Ελα! Τραγουδά! Γέλα! Γέλα σοῦ λέω! (*Ξεσπᾶνε σέ γέλια τρανταχτά*). Εἰδαλιῶς — πρέπει νά πᾶμε νά πέσουμε ἀπό τό παράθυρο! Κλείσε τό παράθυρο! (*Ἡ Σολάνζ γελώντας κλείνει τό παράθυρο*). Τέτοια πράγματα δέν εἶναι νά τά λές καί νά τά κουβεντιάσεις... Μόνο νά τά τραγουδᾷς μπορείς. 'Εμπρός! Τραγούδι! Θά τήν πᾶμε πέρα, στό δάσος· θά τήν πᾶμε κάτω ἀπ' τά ἐλάτια· θά τήν πᾶμε στό φῶς τοῦ φεγγαριοῦ· κι ἐκεῖ θά τήν λιανίσουμε· θά τήν κάνουμε μικρά μικρά κομματάκια· καί θά τραγουδάμε... θά τραγουδάμε... Θά τήν θάψουμε κάτω ἀπ' τά λουλούδια· θά τήν θάψουμε μέσ στό περιβόλι· καί θά τήν ποτίζουμε ὅλη νύχτα· μ' ἓνα μικρό μικρό ποτιστηράκι...

(*Χτυπάει τό κουδούνι τῆς ἐξώπορτας*).

ΣΟΛΑΝΖ: Νά την! Αὐτή εἶναι. (*Πιάνει τήν ἀδερφή της ἀπ' τά χέρια*). Κλαίρη, σκέψου καλά. Θά τά βγάλεις πέρα;

ΚΛΑΙΡΗ: Λέγε. Πόσα πρέπει νά ρίξω.

ΣΟΛΑΝΖ: Δέκα. Δέκα κουφετάκια μέσα στό τίλιο εἶναι ἀρκετά. Μά νά δεῖς πού δέν θά τό κάνεις.

ΚΛΑΙΡΗ (*ἐλευθερώνει τά χέρια της καί πάει νά συγυρίσει τό κρεβάτι*). Ἡ Σολάνζ τήν παρακολουθεῖ κάμποσο μέ τά μάτια). 'Εντάξει. Δέκα. Τό 'χω μαζί μου τό σωληνάριο.

ΣΟΛΑΝΖ (*πολύ γρήγορα*): Τό νοῦ σου, νά 'ναι δέκα. 'Εννιά

δέν φτάνουν. Καί πιό πολλά, θά τῆς φέρουν ἐμετό.
Δέκα, ἀκριβῶς. Καί νά 'ναι δυνατό τό τίλιο — κα-
τάλαβες;

ΚΛΑΙΡΗ: Ναί, ἔννοια σου.

ΣΟΛΑΝΖ (πάει πρὸς τὴν ἐξοδο καὶ σταματᾷ. Μὲ ὕφος πολὺ
φυσικό): Καί νά βάλεις μπόλικη ζάχαρη, νά 'ναι
γλυκό.

(Βγαίνει ἀπὸ τὸ ἀριστερό μέρος. Ἡ Κλαίρη φτιάχνει τό
κρεβάτι καὶ βγαίνει ἀπὸ τὸ ἄλλο. Σέ λίγο, ἀκούγονται
ἀπὸ τὰ παρασκήνια γέλια ὑστερικά. Ὑστερα μπαίνει ἡ
Κυρία, φορτωμένη γοῦνες, γελώντας. Πίσω τῆς ἡ Σο-
λάνζ).

ΚΥΡΙΑ: Πῶ, πῶ, κι ἄλλα λουλούδια πάλι! Ἔ, μὰ ἐσεῖς
πιά δέν ἔχετε τό Θεό σας! Ποῦ πᾶτε καὶ τὰ βρίσκε-
τε! Τί γλαδιόλες φοβερές εἶναι αὐτές, τί ξεπλυμένα
χρώματα! Μά καημένη Σολάνζ, ἡ Κυρία σας δέν τ'
ἀξίζει ὅλ' αὐτά, δέν κάνει νά τὴν καλομαθαίνετε
ἔτσι. Κι ὕστερα, τί νά τὰ κάνω τὰ ρόδα καὶ τὰ
τριαντάφυλλα, ὅταν ὁ Κύριος βρίσκεται μέσα, στὸ
μπουντρούμι, σάν νά 'ταν ὁ χειρότερος κακοῦργος
τοῦ κόσμου! Γιατί... βλέπεις, ἐγὼ σᾶς ἔχω ἐμπι-
στοσύνη καὶ σᾶς τὰ λέω ὅλα... γιατί πάει Σολάνζ,
δέν μοῦ ἀπόμεινε πιά ἡ παραμικρὴ ἐλπίδα. Τὸν
ἔχωσανε μέσα γιὰ τὰ καλά. (Ἡ Σολάνζ τὴν βοηθάει
νά βγάλει τό γούνινο ἐπανωφόρι τῆς). Μέσα, Σολάνζ,
πῶς τό λένε, στά σίδερα! Στὴν κόλαση! Μὴ χειρό-
τερα Θεέ μου! Νά βρεθῶ καλὰ καθούμενα μπερδεμέ-
νη μέσ στὴν πιό φριχτὴ καὶ στὴν πιό ἡλίθια ὑπόθε-
ση πού ἔγινε ποτέ. Δέν μπορῶ νά τό χωνέψω. Νά
κοιμᾶται ὁ Κύριος κατάχαμα, πάνω στ' ἄχερα, καὶ
τοῦ λόγου σας νά μ' ἔχετε στά πούπουλα — θά
τρελαθῶ!

ΣΟΛΑΝΖ: Ἔ, μὴν κάνετε κι ἔτσι, Κυρία. Οἱ φυλακές δέν
εἶναι ὅπως ἄλλοτε... στά παλιά χρόνια.

ΚΥΡΙΑ: Ναι, σύμφωνοι, δέν έχουνε πιά στά κελιά βρεμμένο ἄχερο — αὐτό τό ξέρω. Ἀλλά τί τά θέλεις πού ἡ φαντασία μου ἐμένα δουλεύει. "Ὅλη τήν ὥρα τόν βλέπω μπροστά μου νά ὑποφέρει τά πιό φριχτά καί τά πιό φοβερά βασανιστήρια. Ἀσε πού οἱ φυλακές εἶναι γεμάτες κακούργους καί μαχαιροβγάλτες, πῶς νά τά βγάλει πέρα αὐτός! Πού εἶναι τόσο λεπτός, τόσο καλομαθημένος! Θε μου, τί ντροπή... τί ντροπή... Νά μήν ἔχει καλοχωνέψει ἀκόμη ὁ ἄνθρωπος τί τοῦ συνέβη, νά 'ναι πεταμένος ἐκεῖ, σέ μιά γωνιά, μόνος κι ἔρημος, κι ἐγώ νά περιδιαβάζω μέσα σέ ἀνθότοπους, μέ τήν καρδιά συντριμμένη... Ἐνα συντρίμμι κατάντησα Σολάνζ, ἕνα συντρίμμι...

ΣΟΛΑΝΖ: Τά χέρια σας εἶναι παγωμένα.

ΚΥΡΙΑ: Συντρίμμι, σοῦ λέω. Ἡ καρδιά μου ὅσο πάει, τό νιώθω, θά χτυπάει πιό δυνατά, πιό δυνατά, πιό δυνατά, ὥσπου μιά ὥραία μέρα θά σκάσει, θά γίνει χίλια κομμάτια, καί θά μέ δεῖς νά σωριάζομαι ξερῇ, χάμω, ἀνάμεσα στά λουλούδια σας... Καλά τά εἶπα νεκρικά ἐγώ τά λουλούδια σας... τόν τάφο μου ἐτοιμάζετε ἐδῶ μέσα... Δέν τό λέω γιά νά παραπονεθῶ, ἀλλά τράβηξα ἕνα κρύο! "Ὅλο τ' ἀπόγευμα τριγύριζα μέσ στους διαδρόμους. Θε μου, τί ἄνθρωποι ἦταν αὐτοί πού ἔβλεπα, ξεπαγιασμένοι, κίτρινοι σάν τό κερί, τί φάτσες ἄγριες κι ἀνέκφραστες σάν τήν πέτρα. Ὅμως πρόφτασα μιά στιγμή νά δῶ καί τόν Κύριο. Ἀπό μακριά βέβαια, οὔ, ἀπό πολύ μακριά, μόλις πού φαινότανε. Τοῦ ἔγνεπα μέ τό χέρι, δέν ξέρω ἂν μέ εἶδε. Κι ὕστερα, πάει, τόν πήρανε δυό χωροφύλακες καί χάθηκε.

ΣΟΛΑΝΖ: Χωροφύλακες εἶπατε; Εἴσαστε βέβαιη; Φύλακες θά πρέπει νά 'τανε.

ΚΥΡΙΑ: Μπά, ξέρεις κι ἀπ' αὐτά τοῦ λόγου σου; Ἐγώ δέν ἔχω ἰδέα. Μιά φορά, φύλακες ξεφύλακες, τόν

πήρανε τόν ἄνθρωπο. Τώρα δά πῆγα κι εἶδα τή γυναίκα ενός Δικαστῆ. Κλαίρη!

ΣΟΛΑΝΖ: Πάει νά ἐτοιμάσει τό τίλιό σας, Κυρία.

ΚΥΡΙΑ: Πές της νά κάνει γρήγορα, πρέπει νά πιῶ κάτι ζεστό, νά συνέλθω. Μή μέ παρεξηγεῖς, καημένη Σολάνζ, τό ξέρω, εἶναι ντροπή, νά ἔχω τό νοῦ μου στά ζεστά καί στήν καλοπέραση ὅταν ὁ Κύριος ὑποφέρει μόνος του, χωρίς φαῖ, χωρίς τσιγάρο, χωρίς τίποτε! Ἄμ δέν ξέρεи ὁ κόσμος τί θά πεῖ φυλακή. Δέν ἔχουνε φαντασία οἱ ἄνθρωποι. Κι ἐγώ, νά πάρ' ἡ εὐχή, παραέχω. Μέ τρώει ἡ εὐαισθησία μου ἐμένα, μ' ἔφαγε. Νά ξέρατε τί τυχερές πού εἴσαστε ἡ Κλαίρη κι ἐσύ πού δέν ἔχετε στόν κόσμο κανέναν! Δέν λέω, μπορεῖ νά κάνετε περιορισμένη ζωή, ὅμως τί βάσανα γλιτώνετε!

ΣΟΛΑΝΖ: Δέν πρέπει ν' ἀνησυχεῖτε τόσο πολύ. Ἀργά γρήγορα θά τό καταλάβουνε καί μόνοι τους πώς ὁ Κύριος εἶναι ἀθῶος.

ΚΥΡΙΑ: Εἶναι Σολάνζ, εἶναι ἀθῶος, σοῦ τό λέω ἐγώ. Ἀλλά καί νά μήν ἦτανε, πάλι δέ θά μοῦ περνοῦσε ποτέ ἀπό τό νοῦ νά τόν παρατήσω. Ποτέ. Νά, ἔτσι μπορεῖς νά καταλάβεις ἄν ἀγαπᾷς στ' ἀλήθεια ἕναν ἄνθρωπο, κοίταξε: ὁ Κύριος δέν εἶναι ἔνοχος. Μά καί νά ἦτανε, πρώτη καί καλύτερη ἐγώ θά γινόμουνα συνένοχός του. Δέν πά' νά τόν στέλνανε στή Γουιάνα, στή Σιβηρία, ὅπου καί νά ἔτανε. Ἀπό κοντά του κι ἐγώ. Οὔτε στιγμή δέν θά τόν ἄφηνα. Ἔτσι εἶναι. Στό τέλος θά βγεῖ λάδι ἀπ' αὐτή τήν ἱστορία, τό ξέρω. Ἀλλά κι ἐγώ θά βγῶ κερδισμένη. Θά ἔχω νιώσει πόσο πολύ, πόσο βαθιά τόν ἀγαπῶ. Μ' ἄλλα λόγια, αὐτή ἡ ἀναποδιά, πού μποροῦσε νά μᾶς χωρίσει, θά μᾶς κάνει νά σμιῶμε ἀκόμα πιό πολύ — καταλαβαίνεις; Μπορεῖ νά σοῦ φανεῖ παράξενο, ἀλλά νιώθω νά μέ πλημμυρίζει μιᾷ ἀλλιώτικη εὐτυχία. Μιά εὐτυχία τρομερή, ἄν θέλεις. Γιατί λέω

ἀπό μέσα μου: δέν εἶναι ἔνοχος. Μά κι ἄν εἶναι — τί χαρά νά σηκώνω ἐγώ τόν σταυρό τοῦ μαρτυρίου του! Στίς φυλακές, στά κάτεργα, στίς ἐξορίες, παντοῦ, ἐγώ ἡ ἐρωμένη του, νά τρέχω, μαζί του, ἀπό πίσω του, καί μέ τά πόδια ἀκόμη ἄν εἶναι ἀνάγκη! Οὐφ, ἓνα τσιγάρο! Νά καπνίσω!

ΣΟΛΑΝΖ: Δέν θά σᾶς ἄφηναν ποτέ. Δέν ἐπιτρέπεται. Καί γυναίκα νά 'σαι, κι ἀδερφή, καί μάνα ἀκόμη τοῦ κακούργου, δέν ἐπιτρέπεται.

ΚΥΡΙΑ: Τοῦ κακούργου!... "Ακου τί λέει! Μπορεῖ νά 'σαι κατάδικος, δέν θά πεῖ πῶς εἶσαι καί κακούργος, μπά... πρόσεχε τά λόγια σου, παιδάκι μου... Κι ὕστερα, κάτι τέτοιες διαταγές ἐγώ τίς γράφω στά παλιά μου τά παπούτσια. Δέν μέ πιάνουν ἐμένα. Θά στήσω μηχανές, θά βάλω μέσα, μιά φορά τή δουλειά μου θά τήν κάνω!

ΣΟΛΑΝΖ: Μωρέ μπράβο κουράγιο πού τό 'χετε, Κυρία!

ΚΥΡΙΑ: Δέν μέ ξέρετε ἀκόμη καλὰ ἐμένα. Τώρα θά δεῖτε. Συνηθίσατε τόσον καιρό, κι ἐσύ κι ἡ ἀδερφή σου, νά βλέπετε μιά γυναίκα τρυφερή, καλομαθημένη, πού κοιτάει ἀπό τό πρωί ὡς τό βράδυ πῶς θά ντυθεῖ καί πῶς θά διασκεδάσει. "Ε, πᾶνε αὐτά πού ξέρατε — ξεχάστε τα! Τώρα θά δεῖτε τί ἀξίζω. Σάν τό σκυλί θά παλέψω. Θά δεῖτε!

ΣΟΛΑΝΖ: "Ετσι εἶναι. Δέν πρέπει ποτέ νά χάνει τό θάρρος του κανένας. Κι ὕστερα, ποῦ ξέρεις τί γίνεται. "Εδῶ, ἄλλους, σέ ὑποθέσεις πολύ πιό σοβαρές, καί πάλι τούς ἀθώωσανε.

ΚΥΡΙΑ: Καί ποῦ ξέρεις ἐσύ τήν ὑπόθεση τοῦ Κυρίου; Ποῦ ξέρεις ἄν εἶναι σοβαρή ἢ ὄχι;

ΣΟΛΑΝΖ: "Εγώ; Δέν ξέρω τίποτε. "Απ' ὅ,τι μοῦ λέτε ἐσεῖς... Μοῦ φάνηκε δηλαδή ὅτι δέν εἶναι... δέν εἶναι...

ΚΥΡΙΑ: "Ανοησίες! Καί ποῦ τά ξέρεις ἐσύ αὐτά; Πᾶς καί στά Δικαστήρια τώρα;

ΣΟΛΑΝΖ: "Όχι — καμιά φορά τά διαβάζω στίς ἐφημερίδες. Μιά μέρα γράφανε γιά κάποιον πού εἶχε κάνει πολύ χειρότερα, κι ὅμως... Νά, αὐτό ἄρχισα νά σᾶς λέω... Τέλος πάντων...

ΚΥΡΙΑ: Τοῦ Κυρίου ἡ ὑπόθεση εἶναι ἄνω ποταμῶν! Τόν κατηγοροῦνε, λέει, γιά κάτι κλοπές... νά γελαῖς! Οἱ ἡλίθιοι! Ἡλίθιοι κι αὐτοί, κι ἐκεῖνοι πού κάτσανε καί στείλανε τ' ἀνώνυμα γράμματα!

ΣΟΛΑΝΖ: Καλύτερα νά ξαπλώσετε, νά ξεκουραστεῖτε λιγάκι.

ΚΥΡΙΑ: "Όχι, δέν εἶμαι κουρασμένη. Καί πάψετε πιά νά μοῦ μιλάτε σά νά 'μουν κανένα μωρουδάκι. "Όλο χάρδια καί γλυκόλογα καί καλοσύνες, δέν μπορῶ, θά σκάσω! Καί κάνει καί μία ζέστη ἐδῶ μέσα — τί τήν θέλετε τή θέρμανση; "Αραγε νά 'χει θέρμανση μέσ στά κελιά;

ΣΟΛΑΝΖ: "Όχι Κυρία, δέν ἔχει θέρμανση στά κελιά. Κι ἂν ἔχετε παράπονο ἀπό μᾶς...

ΚΥΡΙΑ: Δέν εἶπα τέτοιο πράγμα, παιδί μου.

ΣΟΛΑΝΖ: Μήπως θέλετε νά ρίξετε μιὰ ματιά στούς λογαριασμούς;

ΚΥΡΙΑ: "Ε νά, τά βλέπεις πάλι; Φταίω ὕστερα ἐγώ νά σέ πῶ ἀσυνειδήτη; Δηλαδή πῶς τό καταλαβαίνεις, μπορῶ νά 'χω νοῦ γιά τέτοια πράγματα; Ν' ἀρχίσω τά νούμερα καί τίς προσθέσεις καί τά τεφτεράκια, τί θά ψωνίσουμε καί τί θά μαγειρέψουμε, τή στιγμή πού ἐμένα ἓνα πράγμα μονάχα ποθεῖ ἡ ψυχή μου: νά μείνω μόνη, ὀλομόναχη στόν πόνο καί στή δυστυχία μου!

ΣΟΛΑΝΖ: Δίκιο ἔχετε, Κυρία. "Ετσι εἶναι. Μή νομίζετε, ἄνθρωποι εἴμαστε κι ἐμεῖς, τό καταλαβαίνουμε.

ΚΥΡΙΑ: Δέν εἶπα ὅτι θέλω νά τά βάψω καί μαῦρα. Ἀλλά ὅσο νά 'ναι...

ΣΟΛΑΝΖ (πάει νά κρεμάσει στή ντουλάπα τό γούνινο ἔпанωφόρι): Ἡ φόδρα ἐδῶ πέρα εἶναι σκισμένη. Θά τή δώσω αὔριο νά τή ράψουνε.

ΚΥΡΙΑ: Καί δέν τή δίνεις. Ἐμένα μιὰ φορά λίγο μ' ἐνδιαφέρει. Πᾶνε τώρα τά λοῦσα — τέλειωσαν, θά τά ἐγκαταλείψω. Ἄλλωστε γέρασα πιά. Ἐτσι δέν εἶναι Σολάνζ; Δέν γέρασα;

ΣΟΛΑΝΖ: Πάλι τά ἴδια, Κυρία. Ὅλα μαῦρα τά βλέπετε.

ΚΥΡΙΑ: Εἶναι νά μὴν τά βλέπω μαῦρα; Τί ἤθελες, νά ἔναι ὁ Κύριος στή φυλακή, κι ἐγώ νά κάθομαι νά συζητῶ γιά γοῦνες καί γιά τουαλέτες; Ἄλλο νά μοῦ πεῖς: ὅτι ἐσεῖς δέν ἔχετε καμιὰ ὑποχρέωση...

ΣΟΛΑΝΖ: Μά τί λέτε, Κυρία.

ΚΥΡΙΑ: Ὅχι, ὄχι, ἔτσι εἶναι. Δέν ἔχετε καμιὰ ὑποχρέωση, ἐπειδὴ ἔχω ἐγώ τά βάσανά μου, νά τά τραβᾶτε κι ἐσεῖς.

ΣΟΛΑΝΖ: Ἐμεῖς Κυρία, νά τό ξέρετε, δέν πρόκειται νά σᾶς ἐγκαταλείψουμε ποτέ.

ΚΥΡΙΑ: Τό ξέρω, Σολάνζ, τό ξέρω. Δέν περάσατε καί τόσο ἄσχημα μαζί μου, ἔ;

ΣΟΛΑΝΖ: Μά τί λέτε τώρα...

ΚΥΡΙΑ: Ἐγώ σᾶς ἔχω... πῶς νά τό πῶ... σᾶς ἔχω σάν κόρες μου. Μόνο πού σᾶς βλέπω, μοῦ φεύγει ἓνα βάρος, ἄλλος ἄνθρωπος γίνομαι. Θά σᾶς πάρω τώρα νά πᾶμε στήν ἐξοχή, θά δεῖτε τί ὥραϊα πού θά περάσουμε. Ὅλη μέρα θά παίζετε στὸν κῆπο. Ἀλήθεια... δέν σᾶς εἶδα ποτέ νά παίζετε... δέν σᾶς εἶδα νά γελᾶτε... τί νέες κοπέλες εἴσαστε σεῖς πού δέν γελᾶτε ποτέ... Μιὰ φορά θά περάσουμε ὥραϊα, θά δεῖτε. Θά ἔναι ἡσυχία. Θά σᾶς ἔχω μὴ βρέξει καί μὴ στάξει. Τίποτα δέν θά σᾶς λείψει. Καί πάλι μιὰ μέρα, ἀργότερα, ὅ,τι ἔχω καί δέν ἔχω, δικό σας θά ἔναι. Μήπως καί τώρα, ἔχετε κανένα παράπονο; Μόνο τά παλιά μου φουστάνια νά βάζετε, τί ἄλλο θέλετε... Πριγκίπισσες γίνεστε. Τά φουστάνια μου, τά καημένα... (Πλησιάζει στή ντουλάπα καί κοιτάζει τά φουστάνια της) ...Τί νά τά κάνω πιά; Πάει τώρα ἡ κοσμικὴ ζωὴ, πάει!

(Μπαίνει η Κλαίρη μέ τόν δίσκο).

ΚΛΑΙΡΗ: Τό τίλιό σας. Εἶναι ἔτοιμο.

ΚΥΡΙΑ: Πᾶνε οἱ χοροί, πᾶνε τὰ θέατρα, πᾶνε οἱ δεξιώσεις! Ἐσεῖς θά τὰ πάρετε ὅλ' αὐτά — δικά σας εἶναι!

ΚΛΑΙΡΗ (ξερά): Νά τὰ κρατήσετε τὰ φουστάνια σας, Κυρία.

ΚΥΡΙΑ (ἀναπηδᾷ): Τί εἶπες;

ΚΛΑΙΡΗ (ῥεμα): Ἦθελα νά πῶ νά τὰ κρατήσετε, γιατί θά σᾶς χρειαστοῦνε. Καί μάλιστα νά παραγγείλετε κι ἄλλα, πιό ὁμορφα ἀκόμη!

ΚΥΡΙΑ: Ἄαα... Μά εἶναι τώρα ἐγώ, παιδί μου, νά τρέχω σέ ράφτρες; Νά, τώρα δά τὰ ἔλεγα στήν ἀδερφή σου. Ὁ Κύριος εἶναι φυλακή. Καλά, νά κάνω ἕνα μαῦρο φουστάνι γιά νά ἔχω νά πηγαίνω τίς ἡμέρες τῶν ἐπισκέψεων. Ἄλλ' ἀπό κεῖ κι ὕστερα;

ΚΛΑΙΡΗ: Οὐ, ξέρετε τί ὥραϊα πού θά σᾶς πηγαίνει; Νά δεῖτε, θά κάνετε ἄλλα σχέδια τώρα, καινούρια. Πού νά ταιριάζουνε πιό καλά μέ μιά λυπημένη ψυχή, σάν τή δική σας.

ΚΥΡΙΑ: Ἔ; Μωρέ καλά λές. Καί μόνο γιά τό χατίρι τοῦ Κυρίου, πρέπει νά προσέχω ἀκόμη πῶς ντύνομαι. Θά ἔναι σάν νά κρατάω πένθος πού λείπει, πού δέν εἶναι κοντά μου. Ἕνα πένθος... πῶς νά ποῦμε... πιό ὥραϊο, πιό πλούσιο ἀπό τό συνηθισμένο. Θά ἔναι μιά εὐκαιρία νά κάνω καινούριες, ἐντελῶς καινούριες τουαλέτες. Καί στό ἀναμεταξύ, ἐσεῖς θά βάζετε τίς παλιές μου, νά μέ βοηθᾶτε — καταλάβετε; Ἔτσι, κάνω καί τήν ἐλεημοσύνη μου, καί μπορεῖ νά μᾶς βοηθήσει κι ὁ Θεός καμιά μέρα — ποῦ ξέρεis...

ΚΛΑΙΡΗ: Ἐμεῖς Κυρία...

ΣΟΛΑΝΖ: Κυρία, τό τίλιό σας. Εἶναι ἔτοιμο.

ΚΥΡΙΑ: Καλά, ἄς' το, θά τό πιῶ. Τί νά τὰ κάνω, πού λέτε, τὰ παλιά μου τὰ φουστάνια. Θά σᾶς τά χαρίσω.

ΚΛΑΙΡΗ: Ἐμεῖς, Κυρία, τά φουστάνια σας, ξέρετε πῶς τὰ προσέχουμε; Σάν τὰ μάτια μας. Ἄμα ἀνοίγουμε τή ντουλάπα, λές καί πατᾶμε στό κατώφλι τῆς ἐκκλησίας...

ΣΟΛΑΝΖ: Τό τίλιο, Κυρία. Θά κρυώσει.

ΚΛΑΙΡΗ: Ἀνοίγουμε, πού λέτε, διάπλατα καί τὰ δύο φύλλα, σά νά 'ναι καμιὰ γιορτή. Κι οὔτε πού κοτᾶμε νά σηκώσουμε τὰ μάτια μας νά τὰ κοιτάξουμε. Τόσο ἄγια, τόσο τιμημένα μᾶς φαίνονται.

ΣΟΛΑΝΖ: Πολλά λόγια λές καί δέν ἔχει ὄρεξη ἡ Κυρία...

ΚΥΡΙΑ: Πᾶνε αὐτά τώρα, πᾶνε! (Χαϊδεύει τό κόκκινο βελουδέσιο φόρεμα).

Ἡ καημένη μου ἡ «Φασινασιόν»... ἡ πιό ὁμορφη ἀπ' ὅλες τίς τουαλέτες μου ἦταν αὐτή... Ὁ ἴδιος ὁ Λανβέν τήν εἶχε σχεδιάσει γιά μένα... Εἰδική παραγγελία... Νά, ὀρίστε! Πάρ' τη! Σ' τήν χαρίζω, Κλαίρη! (Τήν δίνει στήν Κλαίρη κι ἐξακολουθεῖ νά ψάχνει μέσ στή ντουλάπα).

ΚΛΑΙΡΗ: Καλέ Κυρία, ἀλήθεια τό λέτε; Μοῦ τήν δίνετε σ' ἀλήθεια;

ΚΥΡΙΑ (χαμογελώντας μέ ἱκανοποίηση): Καί βέβαια σ' τήν δίνω. Ἀφοῦ σοῦ τό λέω.

ΣΟΛΑΝΖ: Νά Κυρία μιά φορά. (Στήν Κλαίρη). Πές της ντέ καί κανένα εὐχαριστῶ. Τόσον καιρό τήν λαχταροῦσες καί τήν ὀνειρευόσουν!

ΚΛΑΙΡΗ: Τί ὁμορφη πού εἶναι! Μέ τί μοῦτρα νά τήν φορέσω ἐγώ!

ΚΥΡΙΑ: Νά τήν δώσεις νά σ' τή φέρουν στά μέτρα σου. Ἡ φόδρα της εἶναι ὅλο βελουῶδο — ξέρεις τί ζεστή πού εἶναι; Καλύτερα ὅμως, τέτοια ὑφάσματα σᾶς χρειάζονται ἐσᾶς, γερά καί ζεστά, σᾶς ξέρω. Κι ἐσένα, Σολάνζ παιδί μου, τί θά σοῦ δώσω; Στάσου... στάσου... νά! Τή γούνα μου! Πάρ' τη! (Παίρνει τό γούνινο ἐπανωφόρι καί τό ἀκουμπᾷ ἐπάνω στήν πολυθρόνα).

ΚΛΑΙΡΗ: Πώ! Πώ! Τό επανωφόρι τό γούνινο! Εἶναι αὐτό πού...

ΚΥΡΙΑ: Ποιό; Τί θές νά πεῖς;

ΣΟΛΑΝΖ: Τίποτα, μή τήν ἀκοῦτε. Θέλει νά πεῖ... αὐτό πού βάζετε τά βράδια στίς δεξιώσεις...

ΚΥΡΙΑ: "Οχι μόνο... Τέλος πάντων. Αὐτό πού ξέρω ἐγώ εἶναι ὅτι εἴσαστε τυχερές πού τά οἰκονομᾶτε ἔτσι, μέ τό τίποτε. Γιά νά τά κάνω ἐγώ, περιουσίες ὀλόκληρες πρέπει νά ξοδέψω. Ἀλλά νά μή μοῦ πεῖτε εὐχαριστῶ, δέν θέλω. Εἶναι τόση ἡ χαρά μου νά βλέπω τούς ἄλλους εὐτυχισμένους, πού μοῦ φτάνει αὐτό, δέν θέλω τίποτε ἄλλο! Μόνο πού δέν μπορῶ νά καταλάβω, ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά, πῶς βρέθηκαν ἄνθρωποι νά θέλουν τό κακό μου. Γιά ποιό λόγο δηλαδή — δέν καταλαβαίνω! "Ημουνά τόσο καλά, τόσο ἡσυχά, δέν φοβόμουνά τίποτα. Εἶχα τό σπίτι μου, εἶχα ἐσᾶς, εἶχα τόν Κύριο, μ' ἀγαπούσατε ὅλοι — τί ἄλλο νά ἤθελα. Κι ὅμως, ὅλοι ἐσεῖς μαζί, μέ τίς φροντίδες σας καί μέ τίς ἀγάπες σας, τίποτα δέν καταφέρατε! Σᾶς ξεγέλασε ὁ ἐχθρός, γλίστρησε πίσω ἀπ' τή ράχη σας καί τρύπωσε γιά τά καλά μέσα στό σπίτι μου. Βρῆκε γράμματα πού μονάχα ἐγώ ἤξερα πῶς ὑπάρχουνε... Σολάνζ!

ΣΟΛΑΝΖ (κάνει ὑπόκλιση πρὸς τήν ἀδερφή της): Μάλιστα, Κυρία!

ΚΥΡΙΑ (πού τήν ἀντιλαμβάνεται): Μή χειρότερα Θέ μου! Κάνεις τώρα καί ὑποκλίσεις στήν ἀδερφή σου; Τί σοῦ ῥθε; "Ορεξη πού τήν ἔχετε γιά χωρατά — τέτοιες ὥρες!

ΚΛΑΙΡΗ: Τό τίλιό σας, Κυρία.

ΚΥΡΙΑ: Σολάνζ, ξέρεις τί ἤθελα πού σέ φώναζα;... Μπά; Ποιός τό πείραξε πάλι τό κλειδάκι τοῦ γραφείου;... "Ηθελα νά μοῦ πεῖς κι ἐσύ τήν ιδέα σου — τί φαντάζεσαι; Ποιός νά τά ἴστειλε τά γράμματα; Δέ βαριέσαι! Ποῦ νά κατεβάσει κι ἐσᾶς τό κεφάλι σας τίπο-

τε. Σάν κι έμένα είσαστε κι έσεΐς — χαμένα τά 'χετε! Όμως μιά μέρα, νά μοϋ τό θυμηθεΐτε, θά ξεδιαλυθοϋνε όλα αϋτά τά μυστήρια. Δέν είναι ο Κύριος απ' αϋτούς πού τ' άφήνουν έτσι τά πράγματα. Θά πάει σέ γραφολόγο, θά τά μελετήσουνε τά γράμματα, στό τέλος, δέν μπορεΐ, θά τόν βροϋνε ποιός είναι αϋτός πού έστησε τή μηχανή. Όρίστε: τό τηλέφωνο πάλι, τί γυρεύει εκεί; Ποιός τό ξεκρέμασε; Ποιός τό άφησε εκεί; Μιλάτε λοιπόν, τηλεφώνησε κανέννας; Τί συμβαίνει;
(Πάυση).

ΚΛΑΙΡΗ: Έγώ τό άφησα εκεί, Κυρία. Τήν ώρα πού τηλεφώνησε ο Κύριος...

ΚΥΡΙΑ: Ό Κύριος; Ποιός Κύριος; (Ή Κλαίρη δέν μιλάει).
Μίλα λοιπόν!

ΣΟΛΑΝΖ: Τηλεφώνησε πρίν από λίγο ο Κύριος.

ΚΥΡΙΑ: Τί λές βρέ παιδί μου. Από ποϋ; Από τή φυλακή;

ΚΛΑΙΡΗ: Δέν λέγαμε τίποτα. Θέλαμε νά σās κάνουμε έκπληξη, Κυρία.

ΣΟΛΑΝΖ: Τηλεφώνησε απ' έξω. Εΐπε οτι τόν άφήσανε προσωρινά έλεύθερο.

ΚΛΑΙΡΗ: Θά σās περιμένει, λέει, στό Μπιλμποκέ.

ΚΥΡΙΑ: Καί δέν μοϋ λέγατε τίποτε τόση ώρα! Γρήγορα! Ένα ταξί, Σολάνζ, τρέξε νά φέρεις ένα ταξί! Τρέχα, σοϋ λέω, μήν κάθесαι! Τσακίσου! (Σπρώχνει τή Σολάνζ έξω από τό δωμάτιο). Τή γούνα μου! Ποϋ είναι ή γούνα μου; Κουνήσου — καταλαβαίνεις; Τί διάολο, τρελαθήκατε όλες σας έδω μέσα — ή έμένα μοϋ 'στριψε! (Βάζει τό γούνινο έπανωφόρι της. Προς τήν Κλαίρη): Τί ώρα τηλεφώνησε ακριβώς;

ΚΛΑΙΡΗ (Μέ φωνή σβησμένη): Θά 'τανε πέντε λεπτά πρίν έρθετε, Κυρία.

ΚΥΡΙΑ: Μά έπρεπε νά μοϋ τό πείτε άμέσως. Καί τό τίλιό μου τό καημένο, πάει, κρύωσε. "Αχ, αΐώνας θά

μου φανεῖ ὥσπου νά γυρίσει ἡ Σολάνζ. Γιά πές μου, τί ἄλλο ἔλεγε;

ΚΛΑΙΡΗ: Τίποτε... Αὐτά πού σᾶς εἶπα... Φαινότανε ἥσυχος.

ΚΥΡΙΑ: Αὐτός! Δέν τόν ξέρεις καλά. Καί νά πρόκειται νά τόν κρεμάσουνε τήν ἄλλη μέρα, πάλι τό ἴδιο θά 'ναι. Μυστήριος ἄνθρωπος!... Λοιπόν;

ΚΛΑΙΡΗ: "Ε, νά, αὐτά. Εἶπε ὅτι ὁ 'Ανακριτής τόν ἄφησε ἐλεύθερο.

ΚΥΡΙΑ: Καλά — δουλεύουνε τέτοιες ὥρες; 'Εδῶ κοντεύει μεσάνυχτα.

ΚΛΑΙΡΗ: Οὔ, καμιά φορά καί πιό ἀργά. "Αμα εἶναι ἀνάγκη.

ΚΥΡΙΑ: Πιό ἀργά; Ποῦ τό ξέρεις ἐσύ; Ποῦ τά ξέρεις ὅλ' αὐτά;

ΚΛΑΙΡΗ: Νά, τά παρακολουθῶ. Καμιά φορά διαβάζω καί τόν «Ντέτεκτιβ».

ΚΥΡΙΑ: Μπά! — γιά φαντάσου! Μυστήριο κορίτσι εἶσαι καί τοῦ λόγου σου!

(Κοιτάζει τό ρολογάκι της). Μά τί κάνει τόσες ὥρες ἡ εὐλογημένη!

(Μεγάλη παύση).

Μήν ξεχάσεις τή φόδρα — πού ἔλεγες ὅτι εἶναι σκι-σμένη. Νά τή δώσεις νά τή ράψουνε.

ΚΛΑΙΡΗ: "Εννοια σας. Θά τή δώσω. Αὔριο κιόλας.

(Μεγάλη παύση).

ΚΥΡΙΑ: "Αμ τούς λογαριασμούς; Δέν τούς εἶδαμε καθόλου τούς λογαριασμούς! Δέν πᾶς νά τούς φέρεις μιά στιγμή; Προφταίνουμε!

ΚΛΑΙΡΗ: Δέν τούς ἔχω ἐγώ τούς λογαριασμούς. Τούς ἔχει ἡ Σολάνζ.

ΚΥΡΙΑ: "Α ναί, καλά λές. Δέν πειράζει, τούς βλέπουμε αὔριο.

(Παρατηρεῖ προσεχτικά τήν Κλαίρη). Γιά ἔλα ἐδῶ μιά στιγμή, σέ παρακαλῶ. "Ελα πιό κοντά νά σέ δῶ λι-

γάκι. Βρέ παιδί μου... ἐσύ εἶσαι βαμμένη! (Γελάει).
Πώ, πώ, τί 'ναι αὐτά Κλαίρη; Ἄρχισες καί βάφεςαι
τώρα;

ΚΛΑΙΡΗ (στενοχωρημένη): Ὁχι Κυρία...

ΚΥΡΙΑ: Ἐλα, μή μοῦ λές ἐμένα ψέματα! Καί στό κάτω
κάτω, γιατί ὄχι; Μωρέ καλά κάνεις! Ζῆσε τή ζωού-
λα σου παιδί μου! Καί γιά ποιόν παρακαλῶ ὄλ' αὐτά
— ποιός εἶναι ὁ τυχερός; Δέν μπορούμε νά μάθουμε
κι ἐμεῖς;

ΚΛΑΙΡΗ: Λίγη πούντρα ἔβαλα μονάχα, Κυρία.

ΚΥΡΙΑ: Δέν εἶναι πούντρα αὐτό, εἶναι κοκκινάδι. Τό πα-
λιό μου τό «σάντρ ντέ ρόζ» πού δέν τό βάζω πιά.
Μωρέ καλά κάνεις, ἄκου με μένα. Νέα εἶσαι ἀκόμα,
ὁμορφούλα εἶσαι — γιατί ὄχι; (Τῆς δοκιμάζει ἓνα λου-
λούδι στά μαλλιά. Ὑστερα κοιτάζει πάλι τό ρολογάκι
της). Μά τί κάνει αὐτό τό κορίτσι. Αἰῶνες περάσα-
νε κι ἀκόμα νά φανεῖ.

ΚΛΑΙΡΗ: Δέ θά βρῆκε ταξί — δέν ἔχει πολλά ταξί τέτοια
ῶρα. Θ' ἀναγκάστηκε νά πάει ὡς τή στάση.

ΚΥΡΙΑ: Λές; Ἐγώ δέν καταλαβαίνω πιά τί μοῦ γίνεται.
Τά 'χω χαμένα ἀπό τή χαρά μου. Μά δέν εἶναι καί
λίγο. Νά σοῦ τηλεφωνάει ἄξαφνα, μέσ στ' ἄγρια με-
σάνυχτα, καί νά σοῦ λέει ὅτι εἶναι ἔξω, ἐλεύθερος!

ΚΛΑΙΡΗ: Γιατί στέκεστε Κυρία — δέν κάθεστε λιγάκι;
Νά πεταχτῶ κι ἐγώ μιά στιγμή νά σᾶς ζεστάνω τό
τίλιο; (Κάνει νά φύγει).

ΚΥΡΙΑ: Ὁχι, ἄσε τό τίλιο τώρα, δέν τό 'χω ὀρεξη. Δέν
εἶναι γιά τίλιο ἀπόψε ἡ βραδιά, μᾶλλον γιά σαμπά-
νια εἶναι! Δέν πιστεύω νά γυρίσουμε ὡς τό πρωί.

ΚΛΑΙΡΗ: Λιγάκι μόνο... Θά σᾶς κάνει καλό.

ΚΥΡΙΑ (γελώντας): Ὁχι, ὄχι. Ἀρκετά ἐκνευρισμένη εἶμαι.

ΚΛΑΙΡΗ: Μά ἴσα ἴσα, γι' αὐτό. Θά σᾶς κάνει καλό.

ΚΥΡΙΑ: Ἀκουσε Κλαίρη. Μπορεῖ ν' ἀργήσουμε ἀπόψε.
Μή μᾶς περιμένετε. Μόλις ἔρθει ἡ Σολάντζ, ν' ἀνε-

- βεῖτε ἀπάνω νά κοιμηθεῖτε. (Ξαφνικά παρατηρεῖ τό
 ξυπνητήρι). Μπά... αὐτό πάλι τό ξυπνητήρι, τί γυ-
 ρεῦει ἐκεῖ; Ποῦ τό βρήκατε;
- ΚΛΑΙΡΗ (μέ δυσφορία): Τό ξυπνητήρι εἶναι... εἶναι τό ξυ-
 πνητήρι τῆς κουζίνας.
- ΚΥΡΙΑ: Ἔχουμε ἐμεῖς τέτοιο ξυπνητήρι; Πρώτη φορά τό
 βλέπω.
- ΚΛΑΙΡΗ (παίρνει τό ξυπνητήρι): Πῶς. Χρόνια τώρα, δέν
 τό ἔχουμε στήν κουζίνα; Πάνω στό ράφι;
- ΚΥΡΙΑ (χαμογελώντας): Μπορεῖ. Ἐγώ, ἡ ἀλήθεια τοῦ
 Θεοῦ, δέν ἔχω πολλά πάρε δῶσε μέ τήν κουζίνα. Εἶ-
 ναι δικό σας βασιλαιο ἐκεῖ. Κάνετε ὅ,τι θέλετε... Ἀλ-
 λά δέν μπορῶ νά καταλάβω γιατί τό φέρατε μέσα.
- ΚΛΑΙΡΗ: Ἡ Σολάνζ τό ἔφερε, τῆς χρειαζότανε. Λέει ὅτι
 τό ρολόι τοῦ τοίχου δέν πάει σωστά.
- ΚΥΡΙΑ (χαμογελώντας): Τί σοῦ εἶναι τέλος πάντων αὐτή ἡ
 Σολάνζ! Ὑπόδειγμα! Μήν τῆς ξεφύγει κανένα λε-
 πτό! Ἐ, ὅσο γιά ὑπηρεσία — τυχερή στάθηκα.
- ΚΛΑΙΡΗ: Κι ἐμεῖς, Κυρία, σᾶς ἀγαποῦμε, τό ξέρετε.
- ΚΥΡΙΑ: Κι ἔτσι πρέπει. Μήπως ἐγώ; — τί δέν ἔχω κάνει
 γιά σᾶς!
 (Βγαίνει ἔξω).
- ΚΛΑΙΡΗ: Ἐτσι εἶναι, βέβαια, καί τί δέν κάνει γιά μᾶς ἡ
 Κυρία! Ἡ Κυρία μᾶς δίνει τά παλιά της τά φορέμα-
 τα. Ἡ Κυρία μᾶς ντύνει σάν Πριγκίπισσες. Μᾶς
 ἔχει βάλει δύο κρεβατάκια νά κοιμόμαστε κοντά κο-
 ντά μέ τήν ἀδερφοῦλα μου. Ὅ,τι μικροπράγματα
 ἔχει καί δέν τῆς κάνουν, μᾶς τά χαρίζει. Τίς Κυρια-
 κές μᾶς στέλνει στήν ἐκκλησία...
- ΚΥΡΙΑ: Νά, ἔρχεται τό ταξί — τ' ἄκουσες;
- ΚΛΑΙΡΗ: ...Καί τῆς φέρνουμε ἀγιασμό...
- ΚΥΡΙΑ: Εἶναι τό ταξί, Κλαίρη — τ' ἄκουσες; Μά τί κα-
 νοναρχᾶς ἐκεῖ μέσα;
- ΚΛΑΙΡΗ (φωνάζοντας δυνατά): Μετράω ἓνα ἓνα, πόσα κα-
 λά μᾶς ἔχετε κάνει Κυρία!

ΚΥΡΙΑ (πού ξαναμπαίνει μέσα): Μεγάλη μου τιμή! Μεγάλη μου τιμή!

(Άγγίζει με τό δάχτυλό της ένα έπιπλο). Άλλά νά ξεσκονίζετε καί καμιά φορά έδω μέσα — όχι μόνο νά μου κουβαλάτε τριαντάφυλλα!

ΚΛΑΙΡΗ: Γιατί τό λέτε αυτό, Κυρία. Δέν είσαστε εύχαριστημένη;

ΚΥΡΙΑ: Έγώ; Τί λές, παιδί μου. Είμαι κατενθουσιασμένη! Κατενθουσιασμένη! Καί αναχωρώ! Γειά σας!

ΚΛΑΙΡΗ: Λίγο τίλιο, Κυρία; Δέν πειράζει, άς είναι κρύο.

ΚΥΡΙΑ: Μά τί θέλεις έπιτέλους, σώνει καί καλά νά μέ ξεκάνεις μ' αυτό τό τίλιο; Σοῦ είπα — δέν έχει απόψε...

ΚΛΑΙΡΗ (ίκετευτικά): Λιγάκι... λιγάκι... τόσο δά...

ΚΥΡΙΑ: ...Άπόψε θά πιω σαμπάνια! (Πλησιάζει στόν δί-σκο μέ τό τίλιο. Η Κλαίρη, άργά, πλησιάζει κι αυτή). Για σκέψου — τίλιο! Μές στό πιό άκριβό σερβίτσιο! Καί μέ τί έπισημότητα!

ΚΛΑΙΡΗ: Κυρία...

ΚΥΡΙΑ: Πάρτε τα μέσα όλ' αυτά τά λουλούδια — νά μήν τά ξαναδω μπροστά μου! Καί νά πάτε γρήγορα νά κοιμηθείτε! (Φτάνει στην έξοδο, καί στρέφεται μιά στιγμή). Ό Κύριος είναι έξω! Έλεύθερο πουλί! Καί πάω νά τον ανταμώσω!

ΚΛΑΙΡΗ: Κυρία!

ΚΥΡΙΑ: Γειά σας!

(Η Κυρία φεύγει καί χτυπά την πόρτα πίσω της).

ΚΛΑΙΡΗ: Έτσι είναι, βέβαια! Γιατί ή Κυρία είναι καλή! Η Κυρία είναι γλυκιά! Η Κυρία είναι όμορφη! Άλλά κι έμείς δέν είμαστε τίποτε άχάριστες! Κάθε βράδυ επάνω, στή σοφίτα, κάνουμε προσευχές καί μετάνοιες, καί παρακαλάμε τό Θεό νά τής δίνει χρόνους! Γιατί ή Κυρία είναι καλή! Είναι γλυκιά! Είναι όμορφη! Κάθε Κυριακή μās άφήνει καί κάνουμε μπάνιο, μές στή μπανιέρα της! Μās δίνει πό-

τε πότε καί καμιά καραμέλα! Μᾶς λέει τί κάνει καί τί δέν κάνει μέ τόν Κύριο — ὥσπου νά μᾶς σκάσει! 'Η Κυρία εἶναι καλή! 'Η Κυρία εἶναι γλυκιά! 'Η Κυρία εἶναι ὁμορφη!

ΣΟΛΑΝΖ: Δέν τό 'πιε, ἔ; 'Επρεπε νά τό φανταστῶ. Τέτοιες εἶναι οἱ δικές σου οἱ δουλειές.

ΚΛΑΙΡΗ: Ναί, ἄς ἦσουν αἱ ἐσύ στή θέση μου — καί βλέπαμε.

ΣΟΛΑΝΖ: 'Ασε με μένα — μή μέ λογαριάζεις ἐμένα! 'Εδῶ νά δοῦμε τί θά γίνουμε πού μᾶς ξέφυγε — μᾶς ξέφυγε μέσ' ἀπ' τά χέρια μας — τό καταλαβαίνεις; Κλαίρη! Πῶς μπόρεσες καί τήν ἄφησες! Τώρα θά πάει νά τόν βρεῖ καί θά τά συζητήσουνε. Θά τά καταλάβουν ὅλα. Δέν γλιτώνουμε.

ΚΛΑΙΡΗ: 'Ασε με ἡσυχῇ. 'Εγώ μιὰ φορά, τό τίλιο τό ἔκανα. Καί τό «γκαρντενάλ» τό ἔριξα μέσα, ὅπως τά 'χαμε πεῖ. 'Εγώ φταίω ἂν δέν τό 'πιε;

ΣΟΛΑΝΖ: 'Εσύ φταῖς! Πάντοτε ἐσύ φταῖς!

ΚΛΑΙΡΗ: Τοῦ λόγου σου φαγώθηκες νά τῆς τό προφτάσεις ὅτι βγῆκε ὁ Κύριος ἀπ' τή φυλακή.

ΣΟΛΑΝΖ: Ποιά ἀπ' τίς δυό μας ἔκανε τήν ἀρχή...

ΚΛΑΙΡΗ: Ποιά τά εἶπε, αὐτό ἔχει σημασία.

ΣΟΛΑΝΖ: Δέν γινόταν ἀλλιῶς. Στήν ἀρχή πῆγα νά τά μασήσω, ἀλλά ὕστερα... Μά γιά στάσου... ὄχι καί νά τά ρίξεις τώρα ἐπάνω μου! 'Εγώ ἡ κακομοίρα ἔκανα ὅ,τι μπορούσα γιά νά καθυστερήσω, καί νά σοῦ μείνει καιρός. Καί τί δέ μηχανεύτηκα. Κατέβηκα ἀργά ἀργά τά σκαλοπάτια. Περπατοῦσα σιγά. Πῆγα ἀπ' τούς πιό ἔρημους δρόμους — τίποτα! Σύννεφο τά ταξί μπροστά μου! Στό τέλος δέν μπορούσα νά κάνω ὅτι δέν τά βλέπω. Κάποιο ἀπ' ὅλα σταμάτησα κι ἦρθα. 'Εσύ ὅμως τί ἔκανες ὅλη αὐτή τήν ὥρα; Τίποτε! Τήν ἄφησες καί σοῦ 'φυγε. Τώρα δέν ἀπομένει τίποτ' ἄλλο. Πρέπει νά τό σκάσουμε. Μπρός! Τά πράγματά μας καί δρόμο!

ΚΛΑΙΡΗ: Κατάρρα κι αυτή! Όλα στραβά μᾶς πᾶνε! Κανένα κόλπο δέν πιάνει.

ΣΟΛΑΝΖ: Άσε τὰ λόγια, νά δοῦμε τί θά γίνουμε ἐδῶ πέρα.

ΚΛΑΙΡΗ: Έννοια σου καί στό βάθος, τό καταλαβαίνεις κι ἐσύ. Κανένας δέν εἶναι μέ τό μέρος μας. Κανένας. Ός καί τὰ πράγματα, τ' ἄψυχα, ὡς κι αὐτά μᾶς πολεμᾶνε.

ΣΟΛΑΝΖ: Νάι, ἄλλη δουλειά δέν εἶχανε τὰ πράγματα, ν' ἀσχολοῦνται μαζί μας.

ΚΛΑΙΡΗ: Κι ὅμως, κι ὅμως... ἄς φαίνεται παράξενο... Έτσι εἶναι. Τό κάθε τι ἐτοιμάζεται νά μᾶς προδώσει. Καί πρέπει νά 'μαστε πολύ ἁμαρτωλές γιά νά μᾶς πολεμᾶνε ὅλα μέ τέτοια λύσσα. Πρῶτα ἦτανε τό κλειδάκι... ὕστερα τό τηλέφωνο... ὕστερα τό ξυπνητήρι... ὕστερα τὰ κοκκινάδια... Δέν ἤσουνε ἐδῶ, ἐσύ, νά δεῖς πῶς τὰ 'βρισκε ἓνα ἓνα ἡ Κυρία. Δέ χωράει συζήτηση. Λιγάκι ἀκόμα, καί θά τὰ 'χει μάθει ὅλα.

ΣΟΛΑΝΖ: Γι' αὐτό καί τοῦ λόγου σου τήν ἄφησες νά τό σκάσει! Μπρός τώρα — ὅπου φύγει φύγει! Μέ τό τρένο, μέ τό βαπόρι, μ' ὅ,τι καί νά 'ναι!...

ΚΛΑΙΡΗ: Νά φύγουμε... ἓνας λόγος εἶναι... Νά φύγουμε, καί νά πᾶμε ποῦ; Νά βροῦμε ποιόν; Έγώ οὔτε τή βαλίτσα μου δέν ἔχω κουράγιο νά σηκώσω.

ΣΟΛΑΝΖ: Όπου καί νά 'ναι, Κλαίρη... ὅπου καί νά 'ναι! Μπρός! Έλα! Πᾶμε!

ΚΛΑΙΡΗ: Ποῦ; Ποῦ; Πῶς θά ζήσουμε; Δεκάρα δέν ἔχουμε. Τό σκέφτηκες αὐτό;

ΣΟΛΑΝΖ (ρίχνοντας ματιές τριγύρω της): Θά βροῦμε... θά βροῦμε... στήν ἀνάγκη κάτι θά πάρουμε ἀπό δῶ... λεφτά... ὅ,τι νά 'ναι!

ΚΛΑΙΡΗ: Λεφτά; Όχι. Ποτέ. Δέν εἴμαστε κλέφτρες ἐμεῖς. Κι ὕστερα ἡ Ἀστυνομία θά μᾶς μυριστεῖ ἄμεσως. Τά ἴδια τὰ λεφτά θά μᾶς προδώσουν, θά δεῖς.

ΣΟΛΑΝΖ: Στό διάολο! Στό διάολο νά πᾶνε ὅλα! Πρέπει κάτι νά βροῦμε — τό καταλαβαίνεις; Πρέπει νά φύγουμε, νά φύγουμε!

ΚΛΑΙΡΗ: Εἶναι πολύ ἄργά Σολάνζ... Τό χάσαμε τό παιχνίδι...

ΣΟΛΑΝΖ: Καί λοιπόν τί πρέπει νά γίνει; Νά κάτσουμε δῶ πέρα μέ σταυρωμένα χέρια; "Οπου νά 'ναι, αὐριο, μεθαύριο τό πολύ, θά γυρίσουνε. Θά 'χουνε μάθει ποιός ἔστειλε τά γράμματα. Θά τά ξέρουνε ὅλα, ὅλα. Δέν πρόσεξες τό ὕψος της τήν ὥρα πού ἔφευγε; Πῶς ἄστραφτε ὀλόκληρη; Πῶς περπατοῦσε; Μέ τί σιγουριά καί τί μεγαλεῖο; Τό ἤξερε ἀπό τώρα ὅτι αὐτή θά 'ναι στό τέλος ὁ Νικητής.

ΚΛΑΙΡΗ: Ἐχω μιά κούραση!

ΣΟΛΑΝΖ: Ναί, βέβαια. Ἡ Κυρία βρῆκε τήν κατάλληλη στιγμή νά μᾶς πεῖ πῶς εἶναι κουρασμένη. Νά μᾶς δείξει τί εὐαίσθητη ψυχή πού ἔχει!

ΚΛΑΙΡΗ: Μά τί κούραση!

ΣΟΛΑΝΖ: Φυσικά, φταῖνε οἱ δοῦλες, ἀφοῦ ἡ Κυρία εἶναι ἄθωα... Εὐκόλο πράγμα νά 'σαι ἄθωος, ἔ Κυρία μου; Ὅμως, ἂν τό 'χα ἀναλάβει ἐγώ νά σᾶς βγάλω ἀπ' τή μέση, τώρα θά 'χανε τελειώσει ὅλα!

ΚΛΑΙΡΗ: Σολάνζ...

ΣΟΛΑΝΖ: Ὅλα, ὅλα! Κι ἂν κάνατε πῶς δέν θέλατε νά τό πιεῖτε τό τίλιο, τότε θά βλέπατε! Μέ τό ζόρι θά σᾶς τό πότιζα! Μέ τά ἴδια μου τά χέρια θά ξέσφιγγα τά σαγόνια σας...

ΚΛΑΙΡΗ: Δέν ἦταν καί τόσο εὐκόλο, ὅσο τό λές.

ΣΟΛΑΝΖ: Ἐτσι μάθατε νά λέτε. Ὅμως ἐγώ θά τόν πετύχαινα τόν σκοπό μου. Θά χαλοῦσα τόν κόσμο. Θά σᾶς ἔκανα τόν βίο ἀβίωτο. Στό τέλος, μόνη σας θά πέφτατε στά πόδια μου, καί θά μέ παρακαλοῦσατε νά σᾶς τό ποτίσω τό φαρμάκι!

ΚΛΑΙΡΗ: Κλαίρη, πρόσεξε τά λόγια σου... Κλαίρη ἡ Σολάνζ, τό ἴδιο κάνει... Πρόσεξε τά λόγια σου, γιατί

έχει κι ή ύπομονή τά όριά της. Θα μέ κάνεις νά θυ-
μώσω για τά καλά. Έσύ φταΐς για όλες μας τίς
άναποδιές — κανένας άλλος!

ΣΟΛΑΝΖ: Για πέστε το αυτό ακόμη μιά φορά, νά τ'
ακούσω...

ΚΛΑΙΡΗ: Έσύ φταΐς! Έσύ! Έσύ έκανες τό πιο φριχτό
έγκλημα πού μπορούσε νά γίνει ποτέ.

ΣΟΛΑΝΖ: Εΐσαι τρελή; Που τό είδες τό έγκλημα; Δέν
ύπάρχει έγκλημα Κλαίρη, δέν ύπάρχει κανένα
έγκλημα.

ΚΛΑΙΡΗ: Τότε λοιπόν πρέπει νά βρεθεί κάποιος — πρέπει
νά γίνει κάποιος έγκλημα. (Λαχανιασμένη πίσω απ' τό
παραβάν). Μέ μένα δέν ήθελες νά τά βάλεις, έ;
Μπρός, έφτασε ή ώρα. Άνοιξε τό στοματάκι σου.
Λέγε.

ΣΟΛΑΝΖ: Τί όμορφη πού είσαστε, Κυρία!

ΚΛΑΙΡΗ: Όχι, αυτά είναι στην αρχή, παρακάτω. Δέν
χρειάζονται τά προσχήματα τώρα. Έλα, γρήγορα
καί δέν κρατιέμαι. Άς μάς λένε τρελές καί ζηλιάρες
κι άς μάς κοροϊδεύουνε. Έμένα μ' άρέσει αυτό, μ'
άρέσει, τρέμω όλόκληρη από τή χαρά μου, τρέμω,
Κλαίρη, πώς τό λένε, μου 'ρχεται νά μπήξω τίς
φωνές καί νά πηδήξω ως τό ταβάνι!

ΣΟΛΑΝΖ: Τί όμορφη πού είσαστε!

ΚΛΑΙΡΗ: Πάρα κάτω σου λέω. Άρχίνα τίς βρισιές. Άσ'
τα αυτά.

ΣΟΛΑΝΖ: Πώς νά κάνω... δέν μπορώ... είσαστε τόσο
όμορφη!

ΚΛΑΙΡΗ: Μωρέ έλα στό βρισίδι, σου λέω! Τί μ' έβαλες
καί ντύθηκα έτσι, για νά κάθομαι ν' ακούω ύμνους
στήν όμορφιά μου; Βρίσε με, φτύσε με, λούσε με,
σύρε μου ό,τι κατεβάζει ό νοῦς σου!

ΣΟΛΑΝΖ: Πές μου καί σύ τίποτα... δέν μπορώ έτσι...

ΚΛΑΙΡΗ: Παλιοβρώμα! Σκατοδουλικό! Πού νά πās στό
διάολο κι έσύ κι όλο σου τό σόι! Μαγαρίσατε όλα-

καιρη τήν πλάση καί θέλετε νά σᾶς λένε κι ἀνθρώ-
πους! Μωρέ δέν εἶσαστε ἄνθρωποι ἐσεῖς — δέν τό
καταλαβαίνετε; Εἷσαστε βρωμιάρες, εἷσαστε ἕνας
ὀχετός ἀνοιχτός πού ξεχύνεται καί πάει νά μᾶς πνί-
ξει! Πούφ, ἀναγούλα μοῦ ἔρχεται μόνο πού σέ βλέ-
πω! Νά ξεράσω μοῦ ἔρχεται! (Ἡ Σολάνζ κάνει νά
πάει πρὸς τό παράθυρο). Κάτσε δῶ — ποῦ πᾶς;

ΣΟΛΑΝΖ: Φουντώνω, ἀνάβω... ὅσο πάει κι ἀνάβω!...

ΚΛΑΙΡΗ: Χρειαζόμενα εἶναι σοῦ λέει, τά δουλικά. Πῶς,
βέβαια. Κι οἱ νεκροθάφτες εἶναι χρειαζόμενοι. Κι
αὐτοί πού ἀδειάζουνε τούς βόθρους εἶναι χρειαζού-
μενοι. Κι ὕστερα; Σκατά εἶναι ὅλοι τους καί τίποτε
ἄλλο!

ΣΟΛΑΝΖ: Ἔτσι, ἔτσι... πές κι ἄλλα... κι ἄλλα...

ΚΛΑΙΡΗ: Μέ τ' ἀποφαγούδια μας καί μέ τ' ἀποφόρια
μας, γίνατε ἄνθρωποι κι ἐσεῖς! Δέν κοιτᾶτε πού ξε-
γοφιαστήκατε καί σουρώσατε κι εἷσαστε ὅλο ζάρα
καί γλίτζα! Κνώδαλα!

ΣΟΛΑΝΖ: Κι ἄλλα ἀκόμη... κι ἄλλα...

ΚΛΑΙΡΗ: Δέν ἔχει ἄλλα — μὴν ἀργεῖς, νά χαρεῖς! Ἐσεῖς,
ἐσεῖς οἱ... οἱ... Θέ μου, τί νά πῶ πιά — δέν βρίσκω
τίποτε ἄλλο!

ΣΟΛΑΝΖ: Ἄσε με νά βγῶ στό μπαλκόνι! Δέν γίνεται
— πρέπει νά τά ποῦμε στόν κόσμο, νά τοῦ τά φωνά-
ξουμε κατάμουτρα! Νά βγοῦν ὅλοι σέ πόρτες καί
παράθυρα, νά μᾶς δοῦν καί νά μᾶς ἀκούσουν!
Πρέπει!

(Ἀνοίγει τήν μπαλκονόπορτα, ἀλλά ἡ Κλαίρη τήν τρα-
βάει μέσα).

ΚΛΑΙΡΗ: Τί κάνεις ἐκεῖ — θά μᾶς δοῦν ἀπ' ἀντίκρου!

ΣΟΛΑΝΖ (Πού κατάφερε νά βγεῖ στό μπαλκόνι): Αὐτό θέλω
κι ἐγώ! Νά μᾶς δοῦνε! Ἄ, κι εἶναι ὠραῖα ἐδῶ! Φυ-
σάει, κι ὁ ἀέρας μοῦ ἀνοίγει τήν ὄρεξη!

ΚΛΑΙΡΗ: Ἐλα μέσα, Σολάνζ! Ἀκοῦς τί σοῦ λέω; Ἐλα
μέσα!

ΣΟΛΑΝΖ: Δέν ἀκούω τίποτα, εἶναι ἡ σειρά μου τώρα.

Κουρντίστηκα. Τώρα θά δεῖς. Βέβαια, ἡ Κυρία μας
μοῦ παράσταινε τό τρυγονάκι καί μοῦ κελαῖδοῦσε,
πρωί πρωί. Περίμενε τόν ἐρωμένο της.

ΚΛΑΙΡΗ: Σολάνζ...

ΣΟΛΑΝΖ: Σκασμός! Εἶχε τόν γαλατά της, πρωί πρωί...
τόν ἄρχοντά της!... τό ἱνδαλμά της!... τόν ὠραῖο
της!... Τώρα νά δοῦμε ποῦ θά πᾶνε ὅλα αὐτά. Τώρα
θ' ἀρχίσει τό γλέντι καί θά γελάσουμε!

ΚΛΑΙΡΗ: Μά τί κάνεις; Εἶσαι μέ τά καλά σου;

ΣΟΛΑΝΖ (ἐπίσημα): Τί κάνω; Θά σοῦ πῶ ἀμέσως: τά κό-
βω αὐτά ὅλα. Τά σταματάω μιά γιά πάντα. Βάζω
τέρμα. Τελείωσαν! Μπρός! Πέσε χάμου καί γο-
νάτισε!

ΚΛΑΙΡΗ: Σολάνζ...

ΣΟΛΑΝΖ: Πέσε χάμου καί γονάτισε, σοῦ λέω!

ΚΛΑΙΡΗ: Τό παρακάνεις — τό καταλαβαίνεις;

ΣΟΛΑΝΖ: Γονάτισε, σοῦ λέω! Τώρα ξέρω καλά τί μοῦ
'ταξεν ἡ μοίρα νά κάνω!

ΚΛΑΙΡΗ: Θά μέ σκοτώσεις!

ΣΟΛΑΝΖ (βαδίζει καταπάνω της): Ναί, θά σέ σκοτώσω
— γιατί ὄχι; Θόλωσε τό μάτι μου πιά. Θηρίο ἔχω
γίνει. Τίποτα δέ μέ σταματάει, τίποτα!

ΚΛΑΙΡΗ: Πάψε!

ΣΟΛΑΝΖ: Στάσου ἐκεῖ — μή σαλεύεις! Εἶναι ὥρα νά μ'
ἀκούσεις καί μένα! Ποῦ τήν ἄφησες μωρέ καί σοῦ
'φυγε; Ποῦ τήν ἄφησες καί πῆγε; "Ορνιο! Κουτάβι!
Πλέει στή σαμπάνια αὐτή τή στιγμή, τό καταλαβαί-
νεις; Στή σαμπάνια! Μή σαλεύεις σοῦ λέω! Ὁ Θά-
νατος παραμονεύει — κι εἶναι ἔτοιμος νά μᾶς ριχτεῖ!

ΚΛΑΙΡΗ: "Αφησέ με νά φύγω!

ΣΟΛΑΝΖ: Πουθενά δέ θά πᾶς! Τώρα θά δεῖ ἡ Κυρία μας,
τώρα θά δεῖ τί ἀπλά καί τί εὐκολα θά γλιτώσω ἀπό
τά νύχια της, μιά καί καλή, καί τήν ἀδερφή μου κι
ἐμένα!

ΚΛΑΙΡΗ: Για τ' όνομα του Θεού, τί θές νά κάνεις; Δέ θά μᾶς βγοῦνε σέ καλό ὄλ' αὐτά...

ΣΟΛΑΝΖ: Νά μου ἀποκρίνεσαι... γιατί δέν μου ἀποκρίνεσαι;

ΚΛΑΙΡΗ: Σολάνζ, ἔλα νά σταματήσουμε, δέν μπορῶ πιά. Ἄσ' τα αὐτά, νά χαρεῖς!

ΣΟΛΑΝΖ: Τότε κι ἐγώ θά συνεχίσω μόνη μου. Μή σαλεύεις! Μποροῦσες μέ χίλιους τρόπους νά τήν κρατήσεις, κι ὅμως τήν ἄφησες νά σοῦ φύγει, ἔ; (*Προχωρεῖ πρὸς τήν Κλαίρη*). Τώρα λοιπόν θά τό πληρώσεις! Ἄτιμη!

ΚΛΑΙΡΗ: Σολάνζ! Μή! Βοήθεια!

(*Ἡ Σολάνζ τήν σπρώχνει μέ δύναμη. Πέφτει καί σωριάζεται σέ μιά γωνιά*).

ΣΟΛΑΝΖ: Νεκρή! Ἐπιτέλους! Νά την ἡ Κυρία, κείτεται νεκρή, χάμου στό πάτωμα... στραγγαλισμένη μέ τά γάντια τῆς κουζίνας, τά λαστιχένια... Καλά κάθεστε, Κυρία μου; Ὁραῖα εἶναι ἐκεῖ;... Ἄ, νά μή μέ λέτε τώρα Σολάνζ, νά μέ λέτε «Δεσποινίς Σολάνζ»... Ναί, ναί, γι' αὐτό τόν λόγο, ἐπειδὴ ἔκανα αὐτό πού 'κανα... Κι ἐσεῖς κι ὁ Κύριος νά μέ λέτε «Δεσποινίδα Σολάνζ»... Εἶμαι ἡ «Δεσποινίς Σολάνζ Λεμερσιέ»... Πῶ, πῶ, δέν ἔπρεπε νά φορέσετε αὐτό τό μαῦρο φουστάνι — τί πάθατε... (*Μιμεῖται τή φωνή τῆς Κυρίας*) ...Νά ποῦ κατάντησα τώρα νά μαυροφορέσω καί γιά τή δούλα μου! Στό νεκροταφεῖο, τήν ὥρα πού ἔβγαине ὁ κόσμος, μου κουβαλήθηκε ὅλο τό δουλομάνι τῆς γειτονιάς, νά μου σφίξει τό χέρι... λές κι ἤμouνα κανένα μέλος τῆς οἰκογενείας! Καλά νά πάθω! Τί ἤθελα ὅλη τήν ὥρα νά λέω πῶς τήν ἔχω σάν κόρη μου... Ἀπό τόν τάφο της τώρα μου τό πληρώνει τό ἄστεϊο μου... Ὅμως κοιτάζτε Κυρία... εἶμαι κι ἐγώ Κυρία τώρα... κοιτάζτε πῶς περπατῶ... (*Γελάει*). Ἄ, ὄχι, Κύριε Ἀστυνόμε, μήν ἐπιμένετε, δέ θά σᾶς τό πῶ αὐτό... Ναί, βέβαια,

μαζί καταστρώσαμε τά σχέδια... μαζί κάναμε τόν φόνο... Πώς τόν κάναμε; "Α, όχι, μή μέ ρωτᾶτε, δέ θά σᾶς τό πῶ... Τί εἶπατε; Τά φορέματα; Μά δέν ὑπάρχει λόγος, ἄς τά κρατήσῃ ἡ Κυρία... Παρακαλῶ... "Εχουμε τά δικά μας ἐμεῖς, αὐτά πού βάζαμε κρυφά τίς νύχτες... Νά, βλέπετε τό φουστάνι πού φορῶ; Εἶναι τό κόκκινο — αὐτό πού φορᾶνε οἱ φονιάδες... Γελᾶτε, ἔ; Σᾶς φαίνεται ἀστεῖο. Μέ παίρνετε γιά τρελή, ἀλλά δέν εἶμαι τρελή. Μόνο πού 'χω μιά μοναξιά!... Τήν βλέπετε τή μοναξιά μου μήπως; Τήν βλέπετε; Εἶναι τρομερή! "Αχ ἂν ξέρατε τί τρομερά πράγματα μποροῦσα νά σᾶς πῶ! "Αλλά εἶμαι καλή, δέν τά λέω... "Εννοια σας, Κυρία, δέν ἦταν τίποτε σπουδαῖο, θά περάσῃ... Δικά σας θά 'ναι πάλι ὅλα, καί τά λουλούδια, καί τ' ἀρώματα, κι οἱ τουαλέτες, ὅλα! Θυμάστε ἐκείνη τήν ἄσπρη τουαλέτα πού 'χατε βάλει ἓνα βράδυ στόν χορό τῆς "Οπερας; Αὐτή... δέν ἄφησα τήν ἀδερφή μου νά τή φορέσει, ποτέ!... Βλέπετε, ἐσεῖς ἔχετε τά διαμαντικά σας, ἔχετε τούς ἐρωμένους σας... "Εγώ ἔχω τήν ἀδερφή μου... "Εχω μιάν ἀδερφή, ξέρετε... Τό λέω καί δέ φοβοῦμαι. Γιατί νά φοβηθῶ — τί θά μοῦ κάνετε; ...Γιά δοκιμάστε μιά στιγμή νά πεῖτε «κόρη μου»... Δέν τό βαστάει ἡ καρδιά σας, ἔ; "Ημουνα δούλα ἐγώ, γεννημένη δούλα! Καί τί δέν ἤξερα νά κάνω... Νά σερβίρω, νά σκουπίζω, νά στρώνω κρεβάτια, νά σφουγγαρίζω πατώματα, νά καθαρίζω πατάτες, νά κρυφακούω πίσω ἀπ' τίς πόρτες, νά κοιτάζω ἀπό τίς κλειδαρότρυπες... "Εσκυβα, ὅλο ἔσκυβα γιά νά τά κάνω αὐτά. Κατάντησα νά μήν κάνω τίποτε ἄλλο στή ζωή μου — μόνο νά σκύβω! "Αλλά τώρα πᾶνε αὐτά — κοιτάξτε: στέκω ἴσια κι ἀλύγιστη! Εἶμαι ἡ «φόνισσα» ἐγώ! Εἶμαι ἡ «Δεσποινίς Σολάντζ», αὐτή πού στραγγάλισε τήν ἀδερφή της... Πῶς;... Τί εἶπατε;... Νά πάψω;... "Αχ, ἀλήθεια, τί λεπτή ψυχή

πού έχετε, Κυρία. Είμαι νά σᾶς λυπᾶται κανείς. ...Έγώ τί είμαι — ένας φονιάς είμαι πού περιμένει νά τόν δικάσουνε. Στά χέρια τῆς Ἀστυνομίας είμαι... Τί είπατε; Ἡ Κλαίρη; Ἄ, ναι, ἡ Κλαίρη, αὐτή σᾶς ἀγαποῦσε, Κυρία, σᾶς ἀγαποῦσε πολύ... Ὅχι, Κύριε Ἀστυνόμε, μήν ἐπιμένετε, μπροστά τους δέ λέω τίποτε... Δέν κάνει ν' ἀκούσουν οἱ ἄλλοι — αὐτά θά τά ποῦμε ἀργότερα, μεταξύ μας... (Ἀνάβει ἕνα τσιγάρο καί τό καπνίζει ἀδέξια. Πνίγεται ἀπ' τοὺς καπνούς καί βήχει) ...Δέ θά μάθετε τίποτα, οὔτε ἐσεῖς οὔτε κανένας ἄλλος... Ἐνα μόνο νά ξέρετε, ὅτι αὐτήν τή φορά ἡ Σολάνζ πῆγε μακριά, πολύ μακριά... ὡς ἐκεῖ πού δέν ἔχει ἄλλο... πού δέν ὑπάρχει τίποτα... Ντύθηκε στά κόκκινα, τήν βλέπετε... Γιατί θά βγεῖ ἔξω... Εἶναι ὥρα νά βγεῖ... (Ἡ Σολάνζ ἀνοίγει τήν μπαλκονόπορτα καί βγαίνει στό μπαλκόνι. Τά λόγια πού ἀκολουθοῦν τά λέει μέ τή ράχη στραμμένη πρὸς τό κοινό. Ἐνα ἐλαφρύ ἀεράκι φυσάει στίς κουρτίνες καί τίς κάνει νά σαλεύουν). Νά την!... Ἐτοιμάζεται νά κατέβει τή μεγάλη σκάλα... Πῶ, πῶ, τί ἀστυνομικοί πού τήν ἔχουνε ζώσει!... Βγᾶτε ὅλοι στά μπαλκόνια νά δεῖτε πῶς προχωράει, ἀνάμεσα στοὺς σταυρωτῆδες... Εἶναι μέρα μεσημέρι... Κοιτάξτε τήν πῶς πάει! Σηκώνει μιά λαμπάδα βαριά — ἐννιά ὀκάδες θά 'ναι! Ἀπὸ δίπλα τῆς βαδίζει ὁ Δήμιος. Τῆς ψιθυρίζει στ' αὐτί λόγια γλυκά κι ἐρωτικά... Κλαίρη! Νά τος ὁ Δήμιος, δίπλα μου εἶναι — δίπλα μου εἶναι σοῦ λέω! (Γελάει). Νά κι αὐτοί πού 'χανε πάει στήν κηδεῖα τῆς Κλαίρης, ἀκολουθοῦνε ἀπὸ πίσω τῆς τώρα... ὅλοι... τί ἀτέλειωτη συνοδεία, Θεέ μου! (Κοιτάζει πρὸς τά ἔξω). Βαστᾶνε λουλούδια, στέφανα, λάβαρα, ἑξαφτέρυγα, χτυπᾶν οἱ καμπάνες... Πῶ, πῶ, τί κηδεῖα! Τί ὠραία κηδεῖα! Πρῶτοι πρῶτοι ἔρχονται οἱ σερβιτόροι μέ τά φράκα τους... Κουβαλᾶνε κάτι μεγάλα στεφάνια... Ὑστερα ἔρχονται οἱ λακέ-

δες, μέ τό βελουδένιο κοντοβράκι καί τίς μακριές λευκές κάλτσες... Ἄλλα στεφάνια αὐτοί... Κι ἀπό πίσω οἱ καμαριέρες κι οἱ καμαριέρηδες... ντυμένοι σάν κι ἐμᾶς αὐτοί... Οὐοῦ, εἶναι κι οἱ θυρωροί, κι οἱ κλητῆρες, κι ἄλλοι, κι ἄλλοι... ὅλοι οἱ σταλτοί τῆς γῆς καί τ' οὐρανοῦ... Θέ μου, τί ἀτέλειωτη συνοδεία... Κι ἐγώ πάω πρώτη, μπροστά, καί τούς ὀδηγῶ... Κι ἀπό δίπλα μου ὁ Δήμιος... Ἄκου... φωνάζουνε τώρα... Κι εἶμαι χλωμή σάν τό κερί... Θά πεθάνω!

(Ξαναμπαίνει στό δωμάτιο).

Πώ, πώ, τί λουλούδια! Ἦταν ὠραία κηδεῖα ὅμως... ἔ; Ἀχ Κλαίρη, Κλαίρη, μικρούλα μου Κλαίρη! (Ξεσπάει σέ λυγμούς καί σωριάζεται σέ μιά πολυθρόνα. Ὑστερα ξανασηκώνεται).

Εἶναι περιττό, Κυρία μου. Ἐγώ πιά ὅ,τι μοῦ πεῖ ἡ Ἀστυνομία θά κάνω. Μονάχα αὐτή μέ καταλαβαίνει. Μονάχα οἱ ἀστυνόμοι μέ νιώθουν πού ἔναι ἅμοιροι κι αὐτοί, σάν κι ἐμένα.

(Στό ἀνοιγμα τῆς πόρτας πού πάει πρὸς τὴν κουζίνα, στέκει ἀκουμπισμένη, ἀπό κάμποση ὥρα τώρα, ἡ Κλαίρη. Στέκει ἔτσι πού νά τή βλέπουνε μονάχα οἱ θεατές, κι ἀκούει τί λέει ἡ ἀδερφή της).

Τώρα πιά εἶμαι ἡ «Δεσποινὶς Σολάνζ Λεμερσιέ». Ἡ Κυρα-Λεμερσιέ. Ἡ Λεμερσιέ καλέ — ἡ φόνισσα μέ τ' ὄνομα! (Πολύ κουρασμένα). Κλαίρη, δέν ὑπάρχει σωτηρία — χαθήκαμε!

ΛΑΙΡΗ (λυπητερά. Μιμεῖται τὴ φωνὴ τῆς Κυρίας): Νά κλείσεις τό παράθυρο. Καλά. Καί νά τραβήξεις τίς κουρτίνες.

ΔΑΝΖ: Ἡ ὥρα εἶναι περασμένη. Ἐχουνε πάει ὅλοι γιὰ ὕπνο. Τί νά καθόμαστε πιά.

ΛΑΙΡΗ (προστάζει σιωπὴ μέ τό χέρι της): Σέ παρακαλῶ! Ν' ἀκοῦς αὐτό πού σοῦ λέω. Νά πᾶς νά μοῦ φέρεις τό τίλιό μου.

ΣΟΛΑΝΖ: Μά...

ΚΛΑΙΡΗ: "Ακουσες τί σοῦ εἶπα; Νά πᾶς νά μοῦ φέρεις τό τίλιό μου.

ΣΟΛΑΝΖ: Μά εἵμαστε πτωμα στήν κούραση. Δέ σηκώνει ἄλλο.

(Κάθεται σέ μιά πολυθρόνα).

ΚΛΑΙΡΗ: Νά κάνεις αὐτό πού σοῦ λέω. Πολύ φτηνά νόμιζες ὅτι θά τή γλιτώσεις! Νά κάθεσαι ὅλη νύχτα νά στήνεις συνωμοσίες μέ τούς ἀνέμους καί μέ τά σκοτάδια, κι ὕστερα νά βγαίνεις λάδι ἀπό πάνω. "Οχι! Θά πληρώσεις!

ΣΟΛΑΝΖ: Μά...

ΚΛΑΙΡΗ: Δέν ἀκούω τίποτε. Εἶναι οἱ τελευταῖες μου στιγμές αὐτές κι ἔχω δικαίωμα νά τίς ὀρίσω ἐγώ ὅπως θέλω. Σολάνζ! Νά μέ θυμᾶσαι πάντοτε!

ΣΟΛΑΝΖ: "Α, ὅχι! "Οχι! Τί θές νά κάνεις — τρελάθηκες; Ἐμεῖς θά φύγουμε, τώρα, ἀμέσως! Οὔτε λεφτό μὴ χάνουμε, Κλαίρη. Εἵμαστε χαμένες ἐδῶ μέσα.

ΚΛΑΙΡΗ: Κάτσε κεῖ πού βρίσκεσαι, κι ἄς τα αὐτά.

ΣΟΛΑΝΖ: Κλαίρη, ἀπόκαμα, δέ στέκω στά πόδια μου — δέν τό βλέπεις;

ΚΛΑΙΡΗ: Ἀδύνατο πλάσμα! Εἶσαι ἀδύνατο πλάσμα! "Ο,τι σοῦ λέω ἐγώ θά κάνεις! Ἐννοια σου — ὅχι πὺν καιρό ἀκόμα. Φτάσαμε πιά στήν ἄκρη τοῦ γκρεμοῦ, Σολάνζ. Δέν ἔχει ἄλλο. Ἐνα τίποτε — καί θά σβήσουνε ὅλα. Ἐσύ τώρα θά ζήσεις καί γιά τίς δυό μας. Νά τό ξέρεις — δέν εἶν' εὐκολο πράγμα, θέλει κουράγιο. Θά σ' ἀκολουθῶ κρυφά, παντοῦ, στίς φυλακές, στά κάτεργα, ὅπου καί νά 'ναι. Κανείς δέ θά τό ξέρει — μονάχα ἐσύ. Κι ἂν φτάσει κάποτε ἡ στιγμή νά σέ καταδικάσουνε — τότε προπάντων νά τό θυμηθεῖς, Σολάνζ, ὅτι δέν εἶσαι μόνη σου, εἶμαι κι ἐγώ μαζί σου, μέσα σου, σάρκα σου καί ψυχὴ σου... Πάντοτε οἱ δυό μας θά 'μαστε... καί θά 'μαστε ὁμορφες, ἐλεύθερες, χαρούμενες... Σο-

λάντζ, ἔφτασε ἡ ὥρα. Πρόσεξε καλά τί θά λέω: νά τό
λές κι ἐσύ.

ΣΟΛΑΝΖ: Λέγε. Ἀλλά ὅσο μπορεῖς πιό σιγά. Μήν τά
φωνάζεις.

ΚΛΑΙΡΗ (μηχανικά): «Κυρία, εἶναι ὥρα νά πιεῖτε τό τίλιό
σας».

ΣΟΛΑΝΖ (θεληματικά): Ὅχι, δέν τό λέω αὐτό. Ποτέ.

ΚΛΑΙΡΗ (τήν πιάνει ἀπ' τά χέρια): Ἀτιμη! Λέγε, σοῦ λέω.

«Κυρία, εἶναι ὥρα νά πιεῖτε τό τίλιό σας».

ΣΟΛΑΝΖ: Κυρία, εἶναι ὥρα νά πιεῖτε τό τίλιό σας.

ΚΛΑΙΡΗ: «Γιατί πρέπει νά κοιμηθεῖτε»...

ΣΟΛΑΝΖ: Γιατί πρέπει νά κοιμηθεῖτε...

ΚΛΑΙΡΗ: «Κι ἐγώ στό πλάι σας ν' ἀγρυπνῶ».

ΣΟΛΑΝΖ: Κι ἐγώ στό πλάι σας ν' ἀγρυπνῶ.

ΚΛΑΙΡΗ (ξαπλώνεται στό κρεβάτι τῆς Κυρίας): Θά τό ξα-
ναπῶ ἄλλη μιά φορά. Κοίταξε νά μή μέ διακόψεις
— ἀκοῦς; Θά τό κάνεις;

(Ἡ Σολάντζ γνέφει μέ τό κεφάλι της καταφατικά).

Λοιπόν, τό ξαναλέω: νά μοῦ φέρεις νά πιῶ τό τίλιο!

ΣΟΛΑΝΖ (Διστάζοντας): Μά...

ΚΛΑΙΡΗ: Ἀκουσες τί σοῦ εἶπα; Νά μοῦ φέρεις νά πιῶ τό
τίλιο.

ΣΟΛΑΝΖ: Μά Κυρία...

ΚΛΑΙΡΗ: Ναί. Λέγε. Τί εἶναι;

ΣΟΛΑΝΖ: Κυρία... εἶναι κρύο τό τίλιο. Τόση ὥρα
κρύωσε...

ΚΛΑΙΡΗ: Δέν πειράζει, ἄς εἶναι κρύο. Ἐγώ θά τό πιῶ.

(Ἡ Σολάντζ φέρνει τόν δίσκο).

Γιά φαντάσου! Μές στό πιό καλό σερβίτσιο... Στό
πιό ἀκριβό...

(Παίρνει τό φλιτζάνι καί ἀρχίζει νά πίνει, ἐνῶ ἡ Σολάντζ,
στραμμένη πρός τό κοινό, μένει ἀσάλευτη, μέ τά χέρια
κολλητά, σαν νά τῆς ἔχουν περάσει χειροπέδες).

ΑΥΛΑΙΑ

Φωτογραφία από τήν παράσταση του *Θεάτρου Τέχνης*

Théâtre de l'Athénée, 1947

The Oxford Playhouse Theatre, 1963

Living Theatre, 1965

Compagnia de Nuria Espert, 1970

Οι Δούλες, πρώτη παράσταση (Θέατρο 'Ατενέ, Παρίσι, Σκηνοθεσία Λουί Ζουβέ, 1947)